

quocq; legis & lugubrē p̄ ceteris sue senectutis sā pene extrema durisse vitā. ¶ Credidēt aliquis forsitan hoc Augustino ppter obsvionē p̄ prie cūntatis evenisse, multo amplius propter iudiciorū dei formidinē anxiabatur arbitror. sc̄iēs nō magnū esse si cadūt peritura menia, & si moriunt̄ morituri. p̄siderabat q̄ leticie & tristicie pro t̄paliib; vane sunt & nihil si p̄feratur eternis. Erat nihilomin⁹ in pace mētis amaritudo sua amarissima in summa despatoe summe speras. ¶ Posset ex p̄missis gāma mysticū qd̄ in qnq; voces affectuū fīm qnq; vocales fīaz alibi diuīsim⁹ / ad tres reduci velut i trigono seu i tricordo ad exemplar alicq; beatissime trinitas. Timor cum mesticia oriēs et p̄sideratiōe patris reprobatis. Spes cum leticia ex p̄sideratiōe redimentis. Pietas seu p̄passio sui & alioꝝ et p̄sideratiōe sp̄us sancti subinde cōsolat̄. Unū p̄lus. Spes timor & p̄teras refonac̄i carmine cordis. Tres & ad has voces gāma referto nouū. Dat spes discatū; mollem tremor ē tenor atq;. Ut p̄tratenor ē cōpatiēs p̄teras. Cor assidue cordas symphonia p̄cors. Huic sit eiq; chor⁹ p̄cinit angeli cus. Ita tandem oportet gaudere cū gaudēti bus & flere cū fletib;. si nō voluerim⁹ improperium ferre quale notauit xp̄s aduersus reprobā iudeoz generationē sub pabola puerorū in foro clamatiū. Lecinim⁹ vobis nec salastis. lamentauim⁹ nec planevit̄.

Secūdū opusculū.

Opusculū istud de canticordō. i. de cantico cordis. habet tres thomos. id ē diuisiones vñ to nos p̄ncipales cu; notis & notulas. Hore sunt p̄sideratiōes speciales. Horule vñ particule singulares. ¶ Primus thomus continet proemiu cum designatione quale fuisset monocordum in statu innocentie. et quale est in statu virtutis pfecte. ut in christo fuit & Maria p nouem notulas. Ponit ulterius differēias cantici cordis ad canticū oris cum distinctione cantici noui homis ad veterē p decem notas seu notulas. Ponit psequēter dubitatōes multis circa p̄sentia quesoluun⁹ p reliq; xxiiij notulas. ¶ Secundus thomus deducit pncipaliter q̄ est ponendū canticordū docens quid sit descriptiue. et quemadmodū habeat debet suū gāma. & qualiter fuit i xp̄o & maria. Continet. q̄. notas fīm p̄sideratiōes to

tidem speciales p̄ncipales. & in vniuerso notulas. xvij. singulares. ¶ Tercius thomus instituit nō absq; circūtu qualiter gāma formet p canticordō p̄tinens notas & notulas que se legentib; offerunt satis plane.

Thomus primus

Eati q̄ audiūt p̄bu; dei & custodiūt illud. Verbum habituri de canticis p̄ theoriaz & praxim. Modo p̄cipue decaticordō quod ē verbū dei i cordib; nostris. Quale potuimus exordiū p̄uenienti⁹ as sumere. q̄ a vñbo p̄bi dei. q̄ a principio de principio. q̄ a dei sapientia p̄ quam cōdita sunt omnia. et sine qua facere nō possumus quicq;. Queludens erat cum patre. dū cuncta componeret cum ipsum laudarent astra matutina. Hec ē sapientia quā auris bona audiet cum omni p̄cupiscentia. Elperiatur igiur aures nostras. sonet & expediāt verbum dei cui⁹ tortiens ista fuit ethoratio. Qui habet aures audīēdi audiat. Aut itaq; cordis intelligens. Quibus nō apertis sum⁹ (iuxta prouerbium) asinus ad lyra. quia nullam in armonia verbi dei dulciores sup mel et fāuū suavitatem inueniemus. Porro si repletum fuerit cor nostrū verbo dei. fiet quod ab eo dicit. Et abundātia cordis os loquit̄. abundat igit̄ bone Iesu cuius os hic loquit̄ & eructat cor istud verbu; bonum. Elbundet igit̄ obsecro sp̄us tuus bon⁹ in pauperculo cor de meo. & impleat illud. vt def sermo in aperitione oris mei. & semp sit laus tua i ore meo. compleat in me monitio tube apostolice. q̄ afflatu tuo abundātē implera nobis omnibus insonuit et cecinit hortans docens et interpretans verbu; christi ait. Habitet in vobis abundātē i omni sapientia cōmonētes & docētes vosme ipsos i psalmis & hymnis & canticis spiritualib; in grā cantantes i cordib; vestris domino. O verbū xp̄i. imimo verbū christus quod erat in p̄ncipio apud deum & deus erat verbum. & verbum caro factum ē. Ueni dñe Iesu habites in corde abundanter. & si nō in omni sapientia saltē p̄ fidemque p̄ dilectionem operetur. vt docere et cōmonere valeam me primitus. deinde proximos meos filios tuos i psalmis & de psalmis hymnis et canticis spiritualibus. vt simus in gratia cantantes tibi dño in cordibus nostris. & gratias agentes p̄ omnibus tibi & p̄i. Lantet ecce quotidie vocibus crebris v̄che mēter aurib; nr̄is sp̄us tuus bonus p̄ora p̄.

Ec

Tractatus secundus

phetaꝝ tua organa psonas. Lataꝝ dñō cāticum nouū. Et rursus. Lataꝝ et exultate et psallite. Et iterum. Psallite deo nřo psallite psallite regi nřo psallite. Qm̄ rex om̄is terre deꝝ. psallite sapiēter. Hec aut̄ ethoratō milles reperita. nullo mō prossus etequi poterit os nřm nisi prim̄ impletis cordib⁹ restris. Quonia ex abundātia cordis os loq̄tur in canticis. Quaz felix illa ciuitas i quā ingis solēnitas. vbi vna vor lerantū. et vn⁹ ardor cor dū. que plena modulis in lande et canore ubilo vacat. videt. amat. cātat. i eternum pleno corde toto ore. Feliz nihilominus homo qui factus ē rectus. si nō imiscuisse se peccando questionib⁹ infinitis. nō d⁹ paradiso voluptatis et canticis angelor⁹ de trusus ēt in vallem lachrimarū. in ve lamē rationis et planctū. Qui iam compatus iumentis insipientibus et surdior illis factus. cor fere sicut habuchononosor habz. et audiens nō audiat. et intelligēs non intelligat. Formauerat itaq; dei sapientia ad sc̄ilicet n̄em maioris mūdi corporis corp⁹ homis. i cui⁹ medio posuit cor instar solis i celo. Lō posuerat illud tanq; instrumentū vel organum musicū tempatissime et cordatu. i quo et p̄ quod sp̄us human⁹ tūc v̄t̄ psallēti peritissimus. vtpote plenus verbo dei. cantabat iocūdissima cātica syon celestis hierlm̄. nec erat dissonū quicq; in pulcerimā om̄ia consonabant melodiā. quonia nihil erat ut hic et nūc obuiam rationi sub cui⁹ imperio cuncta erant. quemadmodū postea fuit i organo corporis beati illius. de quo mulier quidam extollens vocem de turba dicit. Beatus venter qui te portauit. Beatus pfecto. qz p̄ omnia subdit⁹ erat ſbō dei et cors quo qz rationi. concors insup sine dissidentia si bīpsi. Lognouerūt hāc inesse debere cōſonantiam humano cordi phantes aliqui. sicut Aristo. tradit. qz in virtuoso om̄ia consonat rōni. Quid aut̄ magis homini p̄priū ēt debet qz ratio qz vivere consequenter fm̄ eā et eidē consonare. Puto autē nulluz talē inuenērat Aristo. virtuosum. vbi non frequentius dissonaret vetus homo. rōni corpus videlicet mortis hui⁹. sed ita voluit non quales videbat. sed quales ēt debere cēſebat ph̄s iste clarissim⁹ describere. dū felicitatē venaf humana natura. Porro null⁹ vñq; phantuz et pſcrutator⁹ seculi potuit attingere vñ et dissonaria talis in homine. quaz heu cogimur sentiēdo fateri. sola fides hanc ex p̄co pmo/

rum parentuz venisse reuelat. Eſhoc altero duoz modorū ponit a sanctis. Unus ē q̄ iſticia originalis erat integritas instituta na ture humana a deo. cuius pfecta sunt opera qui anime immortali corpus aptauerat po tens nō mori. et p̄ contemperā rationi. Non nunt alij iſticiam originalem fuisse habitu quēdaz additum quo siebat talis coaptatio ad ratione. qz dū ratio subditā ēt deo. qua iſticia sublata sensus velut effrenes absq; retinaculo pruerunt i obiecta sua sp̄tro nec expectato regimine rōnis. Grādis ap̄a ē p̄quisitionis tam ph̄ice qz theologice mate ria. sed ad rem quam attendimus accedat. p̄tinus cor nřm et os nřm. tradere sc̄z noticiaz canticordi id ē cantici cordis vnde procedie canticum oris. quorū differentias ad inui cem primo si notauerūmus. patebit qdditas seu natura cītius vtriusq; quomō p̄terea v̄bum dei vez. affirmat q̄ et abundantia cor dis os loquīt̄ et cantat. Canticū oris. ē vor sensibilis numerosa ab auditu exteriori pro p̄cie pceptibilis. ponit vor. p̄ genere. et nume rosa iungit̄ quasi. p̄ differentia ad voces. nū lam habentes numerosam pportionē. Ad dif̄ tercia clausula ppter voces cordiales in trinsecas et intellectuales. que p̄cipiunt au recordis vel intellect⁹. prout ſcripturis fac̄ et ph̄icis locutionib⁹ trahi p̄t. Haben⁹ sic p̄mā p̄cipuā differentiā a canticordis que ē vor interior numerosa ab auditu solo inter iori proprie pceptibilis. Canticū oris. cōnenit aīalib⁹ p̄sertim aurib⁹ in quibus nume rosa vor inuenitur. ab auditu exteriori pro p̄cie pceptibilis. Testa hoc philomena. hoc alauda. hoc carduellus. hoc turtur et hyrun do. cignus et alia multa. Colligim⁹ hic ſecū dā differentiā a cātico cordis maxime ratio nalism et humani. de quo p̄ns ē inqſitio. Un qz quis aurib⁹ cāinetib⁹ si cuiq; ſuum cor sit et imaginatio quedā ſeu fantaziatio numerosa qz ſe moſtrat exteri⁹ ſit deniq; multiplet paſio. nihilominus ad canticū nřm cordis ſiue canticordū nō attingūt. Hic aspicim⁹ q̄ passiones et sensus ſunt i irrationabilib⁹ de terminare p̄ obiecta ſua. et vniſormiter op̄at qdlibet individuū ſue ſpeciei. Hō em̄ cātac aliter vna philomena qz alia. ſic nec aliter ſa cit ſidū ſuū. Sec⁹ i hoīec cītio ratio nō est ad vanū limitata. vñ tāta varietas i hūanis oris. Hā qd̄ ē ſparſum p̄ industrias ſingula res in brutis. ratio colligit in ſe totū. Canticū oris p̄t ab altero cognosci et p̄cipi. iu

De canticordo

LXXIX

dicari. Canticū ḥo cordis sol⁹ ille q̄ erit ino
rescere mediate vel immediate. Facit ad h̄ il
lud aplīcū. Tu dñe qui nosti corda oīm Et
illud. De⁹ intue⁹ cor. cū multis in hāc sniaz
Qualiter autē pateat cor homis vel hic v̄ i
patria. tā angelis q̄s sanctis. seu locutōe mu
tua. seu oīonis directōe deuota / alibi vide
tur. ¶ Lāticum oris pōt cum altero cantico
oris p̄ tunētes ad inuicē cōbinari. ac in vñā
colligi symphoniam. hoc in discantib⁹ p te
norem. p contratenorez. p minucias / p fra
ctiones vocum multifariās. Et exp̄riētā mō
strat. et ars certa tradit̄ scribit. Hec aut̄ oīa
sierinō pñt saltē hic i via p hoīes foris i can
tico cordis. surgat pinde difficultas cogni
tionis canticordi apud eos qui nō pertun
tur ad cor. sed ab eo negligentia vel ruditate
vel imperitia divertunt̄. ¶ Lāticum oris po
testuio fieri / qui apertis aurib⁹ velit nolit
illud audier. aut si p̄sistit in gesticulationib⁹
vt sunt tripudiationes / illud inspiciet. nisi
tunc oculos clausos habuerit. Canticū ḥo
cordis ali⁹ vt p̄missum ē non p̄cipit immedia
te ab auditu vel intrūtu. etiā si conatum suū
dederit ad audiēdum vel vidēdum. pñt nibi
lomin⁹ piecute quedā sumi quēadmodū ex
occus facie. ex oculoz nutu. et gestu cor
poris cor se pdit. ¶ Lāticum oris pōt fieri si
ne libero arbitrio p̄motum naturale vel aia
lē vel extrinsecum seu alienum. paret i auib⁹.
paret i pueris / et alijs nōdūm habētib⁹ expe
ditum iudicū rōnis. Hrm ḥo canticorduz
quale p̄quirimus / sola pducere pōt libertas
arbitrii / vbi voluntas p̄monet / inclinat. rō
deliberās ordinat / imperat. Tandē volunt
as et equi⁹ / effectui mādat. Sancti pinde
p̄cordant. dū vñ⁹ attribuit (exēpli grā) oīo
nē voluntati. ali⁹ rōni Sic p̄terea dū vñus
dicit oīonem et cantica p̄ fr̄utes intellectua
les. ali⁹ p̄ morales. ali⁹ p̄ theologicales. ali⁹
p̄ dona causari. Siqđē nullū ē canticū qđ nō
possit a vñte qlibz impari. id ē mediate cau
lari. Ita em̄ videm⁹ i omnib⁹ acrib⁹ bonis.
sed immediata pducōt / elicitio suā habet p
priā fr̄utē. vt sp̄are spem. diligere charitatē.
orare dñi. et sibi canere religionē. q̄ sp̄es ē in
sticie. ¶ Lāticum oris de se indifferēs est ad
bonitatem vel maliciā de generemoris / datur
rō. qm̄ de se / intrinsecē nō ē acris liber pro
pter ea si dicit̄ bon⁹ moraliter aut mal⁹. lau
dabilis aut vitupabil⁹. oportet q̄ h̄ recipiat
aliunde. et hec dñit̄ sequit̄ ad p̄cedēt̄. ¶
canticō cordis dñm laudē aut vituperiū / tā

q̄ sita libero arbitrio elicitue. et pinde eēnti
aliter / intrinsecē libez ē hmōi canticordum.
Holum⁹ tñ ab actib⁹ hūanis extrinsecis tol
lerelandē vel meritum. sed h̄ habēt et p̄cipi
tatione / origine p̄me libertatis. ¶ Lāticum
oris pōt violēter elici. sc̄ ab extrinseco non
p̄ferēt̄ vim passo. et saltē diuina fr̄ute. Se
cū inuenies in nr̄o canticordo ad qđ volū
tas cogi neqt̄. Implicat em̄ q̄ actus cordis
humani sit elictus libere / et respectu eiusdez
sit violēt̄. iā volūtas patiēt̄ vim p̄ferret. nec
p̄ferret̄ actu suo. qđ implicat. ¶ Lāticum oris ē
subiective in re materiali / et extēla. siue sit su
uenē sit organica. Subiectum ḥo nr̄i cāti
cordi ē in solo corde rōnis. siue sit portio su
perior / quasi vir. siue inferior / quasi mulier.
siue i quadā scintilla / et apice intelligentie pu
re quam mentē aut sinderēsim quidā appell
ant. Sed vbiqz suum elicit cāticū / sine vñ
corpalis organi req̄sito. q̄tus ad fantasma
ta prius aspererit. et ex ill⁹ sp̄es intelligibiles
abstraxerit. Et hoc si nō fit ex alio / fr̄ute v
bi dei collustrāris / imediata revelatio. ¶ Lā
ticum oris spectat ad veterē hoīem. canticord
um ḥo nostr⁹ pertinet ad nouū. qui fīm dñi
creatus est ad imaginem / similitudinē suā.
nō dumtaxat i vestigio. Sequimur hoc lo
co considerationē apostoli de bipertito ho
mine in quolibet viatore. cui⁹ intelligentiaz
et mysteriū nūc et hic supponimus. dicentes
p̄sequēter tot cē differētias assignabiles in
ter canticū oris / et nostrū canticorduz / quōt
et quantas apostol⁹ assignauit iter nostros
homines. hunc veterē istum nouū / sub vñ
et in vñā homis naturali psona. vt q̄ vñ
tyrānisat lege carnis / p̄cī. q̄ obuiat / et dis
sonat rationi. q̄ legi dei subiectus non est.
q̄ capiūt nos sub inīgo peccati. et ira dē
liq̄s. Et nouus agit. ducit / et regit sp̄ū liber
tatis / et iusticie. et adoptōnis filior̄ dei. et spe
hereditatis eterne. ¶ Collocato tenoredicē
doz. p̄sequēter notulemus nūc respondēdo
obiectōib⁹. nūc nostra ponēdo. ¶ Habēt in
pm̄is dubitationē ea q̄ dīcta sunt de cātico
cordis qđ distinguif̄ a cātico oris. q̄ pōt fi
eri sine eo. Cum dixerit t̄ps q̄ ex abundātia
cordis os loquit̄. Lū p̄terea certū sit nullaz
vocez q̄ ē sonus ab ore aīalis plat⁹ fieri sine
corde qđ est p̄ncipiū vite / motus. Respōde
mus q̄ vbiqz sunt in aliqua disciplia seu ve
ritatis cognitōe diversi termini. quoqz qlibz
habet acceptōes multiplices seu p̄ analogi
am seu p̄ equocationē. restrictio v̄l limitatio

Le 2

Tractatus secundus

pōt et debet p̄mitus fieri vel supponi ad certum aliquod significatur, alioquin incideret statim p̄fusio, et p̄fusione deceptio seu sophistica paralogisatio. Propterea si debet in p̄mis p̄supponi quod nomis sicut debet, operat p̄sequēter illud ē certū, vel q̄ sic vult impositor cum nomina sint ad placitum, vel ex usu autentico maiorum colligitur. Fatalem irā q̄z eorū dici multipliciter et ad multa, sūl' os. Placuit nihilominus ex causis impositis, coartare sermonē, mō qui dictus ē ut cor si gnificet hic in hoc liberū arbitriū rōis. Os dōnot organū carnis. q̄z uis etiam cor ira sumptū haber suum os intrinsecus, vt ibi, labia dolosa i corde et cordelocuti sūt. Os carnis pari mō suum os h̄c inuenit, vt ibi. In ore fatuoz cor eoꝝ. Consequēter notādūz ē iuxta diuisionē apostoli de dupli homie nouo et veteri, q̄ duplex ē in genere cāticum. vnum nouū, vetus alterꝝ. Que distinctionis sum̄ penes virtutē et viciū, celeste et terrenum, spūale et carnēlum, libez et illiberū, gratiaz et p̄cessi, meritum et demeritum, charitatē et cupiditatem, vel amorē dei, et amorē sui quem dicimus libidinē. Quo sit in canticis vt q̄c quid spectat ad virtutē immediate vel mediate, elicitiue vel impatiue, intrinsece vel extrinsece, essentialiter vel denominative, illō computeſ inter cantica noua, aliud autem ex aduerso vetus reputetur. Colligif huīus distinctionis rōnabilitas et ap̄lo locis plurimis. Et quia t̄ps dicit. Et verbis tuis iustificaberis, ecce nouitatem. Et v̄bis cōdemnaberis, ecce retusitatem, que duo tamen a cordis abundantia pcedūt. Strabit igitur q̄si mile canticum sit in ore vniuers nouū et in altero vetus, immo sunt in codem ore tempore et corde muratis. Cur autē ista notam? nisi pro cognoscēda verius distinctione cantici cordis a cāticō oris, q̄ nō sic accipiēda ē vt nō plerūq; ueniāt et sit aliquod cantū oris nouū, licet nō intrinsece et illicitiue. Sit p̄rea cāticū aliquod cordis vēdūm vltro pessimas machinās cogitatōes, et ab eo exēt in vta vbi t̄pi cogitatōes male, homicidia, ad ulceria, fornicatōes, furta, falsa testimonīa, blasphemie, auaricie, nequitie, dol, impudicia, ocul' malus, supbia, stulticia. Vides q̄ prauuz cor tale, q̄ dissonum et horibile.

I Opponeſ hic forte nobis de pueri q̄ non dum habet vsum cordis intellectual', qđ est iudiciū libez rōis. Nōne seq̄ videt et p̄notatis nullū in ipsis ē cāticū nouū, nego vē?

plus q̄ in bestijs et uibz. Cū tñ t̄ps approbas cātica pueroz hebreoz p̄firmauerit dīctū suū autoritate p̄pherica. Ex ore infantium et lactentū p̄fecisti laude. Proinde fruſtra ponerent i ecclēsij pueri, q̄ tñ yidenē ḡtissima portio chori canentū. Quid itē dicem⁹ de beato illo infantē Iohannes baptista in materno utero gestiente, saltate et exultante. Nōne fuit ista spūaliū nouitas gaudiorum. Lui mox cūinebat m̄r et clamans voce magna. Benedicta tu i mulieribz. Canticū insuper addit suum Maria dices. Magnificat aia mea dñm. Fuit plane nouitas in h̄ beato pueru cum nouo cordis. Aut q̄ paccele ratū ē i ipo iudiciū rōis, aut q̄ spūs t̄pi mouit cor nescientis ad exultationē nouitatis. Sic de pueris hebreoz, īmo et de p̄phetis viris, et de ipsis etiā aplis die p̄thecostes dīci pōt dū dimīna patiebant, put d̄ Jerotheo loquitur Dionys. dūq; rapiebant, ducebant, agebant a bono spū vehementius q̄z agebant. Quo v̄tra de refana vate dī, i malu, dat sine mēte sonū. In illa siqdēt sūlibz spūe p̄fōtonic⁹ nō erat subdit⁹ ill̄, quemadmodū d̄ p̄phetis affirmat apls q̄ spūs eis subiect⁹ est subiectōe intelligē nō seruitur, sed descendit pietatis, vt t̄ps fuit Joseph Maries subiec̄tus. Leterū de pueris alijs specialiter nō inspiratis, cantantibz tñ i ecclēsia deumq; laudātibz qđ dicem⁹. Numq; dānabimus vel inter vetera quasi soli⁹ oris sunt aut carnis numerabim⁹. Nosset q̄ fieri questio de musicis organis, tā in veteri q̄z i noua legē ad diuinias laudes cantādas ordinat⁹, de carmibz deniq; q̄ nō intelligunt, vt sepius a multis cantantibz q̄ sunt sine litteris idioſe.

Suppetit hoc loco necessaria p̄sideratio de libertate actiū quā alibi lati⁹ expositam breuiter hic recēsem⁹. Est itaq; liber act⁹ ille sol⁹ formaliter et intrinsece, q̄ elicit a volūtate libera, formaliter et essentiale, et tale ē cāticōdū nrm, id ē canticū cordis, put ep̄suim⁹ q̄ repositū ē i organo cordis, et dī ei⁹ abundātia. Quisq; igī i has fortelras in cideris vigili corde semp intellige coaptationem hanc nostrā de corde, ad signādū dūratat liberū spūm humanū, q̄z uis inneniat dicūm cor carneū et lapideū. Et apud nos cor dictū de spū fm̄ dīrōes suas arbitremur.

Sunt alij act⁹ q̄ dicunt̄ liberū p̄ticipatīne eo q̄ impanē avoluntate libera, et h̄ diversis ordinibz vel gradibz primis aut remotis in ordine ad spūalis cordis ūpūn, Exemplū

De canticordo

LXXIX

in cantico. quod elicet pmo a mente cordis. hoc enim verbo vti Maria i suo magnificat. Deinde forma in corde carnis p imaginatiuam virtutem/canticum simile p impium voluntatis. Procedit deinceps ad sensus extei riores. pserit ad os rbi fit sonus vocalis. aut p greditur vsq ad percussione instrumentorum musicorum in quibus fit resonantia. que licet fiat in rebus non animatis/nec vlo m libertatem habentibus. dicunt tñ hec catica libera. qz sunt saltus mediate a libero impara. Exempluz desagitta quam ad occasionem hominis missaz dicim libere moueri. probatio. qz mors indesecuta libere facra iudicatur et punitur. Quocirca patet responsio/cur possunt inter cantica noua numeratis immo t dicit me ritaria multa que caret sensu. quanto amplius ea q cum aliquo sensu sunt. et cum quadaz inclinatio spora. non sicut in pueris e. nam et bruta pincipia aliqua tali spora. licet non libera motio. qz non ita p sus agunt qn co gant. Tanta deniqz viget i aliquibus estimative virtutis claritas/ ut pincipes ee libertatis et diui haustus (vt de apibz poeta dicit) videat. Et vñ hoci non ex lege diuinatatis a diony. tradita. qz infimis supiorum pungunt supra mma inferiorum. quemadmodum igit puenit spiritus humanus cum angelis in apice metis. ita et bruralis cognitio cum hominis imaginativa fruere. Placeat ultra progredi. videbitur qz nulla penitus opatio i vniuerso quamcunqz naturalis habeat qn relata ad pri m pncipiū. dicat t sit libera/ tanqz ab eo liberrime producta. Et ita qlibet opatio laudabilis est collaudanda. Sicut eleuati prophe te considerates oia i ordine ad suum pncipi um. collaudare dixerunt ipm deu. et ad collaudandum et bndicendum pgratulando pplaceudo qz sunt horzari. Que consideratio qz late patet ad caticam cordis nri sciet cor illius qui est sententia dicit cu pphera. Utia mada roz tuorum cucurriti dilatarsti cor meum. Quales salomon dicit habuisse latum nimis. Quanto amplius illa beatorum beatissima cui pueniebat illo Esiae. Tunc videbis et afflues et mirabiles et dilatabiles cor tuum. qz in oibz et sup oia videbat et audiebat cantantem filium suum dei vobis. Inuenit pterea roes alias i pueris. cur ad ecclastica catica macipant. qz quis non dicit plenus sit eis visus ronis. pmo qz tollit ocium iners qd multa mala docet. Dehinc habitus tonus facilis acquisit. Recedit insup memoria sibi catica q postmodum melius intelligens. du-

quasi ruminanda deducta fuerint addentes pie meditatiois et iudicij rationis. Videlicet ita fieri circa disciplinas alias. et in grammatica pueri pmentant donatum cui nulla est in ipsis tunc intelligentia. Adde q assistentes magni recipiunt hmoi cantica puerorum ad elevationem metis in deu. Faciunt insup illa cantica sua esse. dum ea vel pceptum vel institutum vel approbat vel ipsis semet afficiunt. Qz quis non est oino tollendum qlecumqz meriti ab ipsis pueris q gratias baptismalem habet. et quorum angeli semper vident faciem patris Qui deniqz pui non paruo qnqz affectu ferunt i deum. sicut dicit se refert Augustinus. Nam eni i ibi esse plausi fectionis rbi minus cognitionis naturalis positum est. Patet in alibz et feminis. Leaderet hic querimonia nullis p sua indignitate verbis explicada/ de pessimi seducti bus puerorum. quorum puritas ut angelica venerari seruariqz deberet. quos ad caticam modesta sancta qz iuxta etiam phi traditionem operabat institui. Sed re et re carpi et sanguini. qm ppter et ultra corruptionem naturalem pueri se originis/ gaudet malignans flagitiositas maior. demergere collotens puerulos i scenorum gurgite verborum factorum et canticorum. Et solat tñ apls electos dei/ quibus dicit oia cooperari in bonum. miris pribus et incomprehensibili modis. Et quemadmodum de veneno pponit tyriaca. sic peditio malorum/ saluatio fit electorum. Fit demum opatio eadem utputa caticum oris puerilis) vni ad vitam. alteri ad mortem. ac pinde diversis respectibus idem caticum vita et mors noiat. Surgit alia dubitatio. Ponenndo differentias cantici cordis oris. Dicitum est caticum cordis esse liberum et irrese. ac pinde laudabile et i nostra potestate. videlicet experientia contradicere/ cum querelis deuotorum frequenter lamentantibus illud de psalmo. Lor meum derelict me. Hoc cur pro magnorum pceptu dono loqui David ad dominum. Inuenit seruus tuus cor tuum ut ora rette. si passim omnibus hoc concedi videret. Supaddit obiectio non minus plena murmuris apud multos. dicit enim. Si canticus cordis sufficit apud deum. cur addita sunt tot cantica oris que corpus attentus sua multiplicatoe et mente divertunt a sua deuotioe. et non nisi fastidium frequenter sua repetitione nauseanti causant. Est alia questio super modo traditiois nre de canticordio nono. qz videtur sua nouitate vel arrogans vel inutilis vel pfecta vel vobosa. Ut ueritatem expediam dico.

Ecce

Tractatus secundus

as antea h̄propositas dubitatiōes. et dicam? ad p̄mā de libero ysu canticordi n̄ri. qđ intelli-
gimus cum p̄suppositōe et non aliud. sc̄ i-
pediro et absorpto. sed st̄ate iudicio rōis. Hā
et arbitriū dicit̄ liberz de rōne iudiciū. Hoc
autē impedimentū sit aliquādo nō imputa-
biliter ad culpam et toto. quādoq; ex tāto.
modi quoq; causantes hec impedimenta/ali-
bi traditi querendiq; sunt. Leterum stante
iudicio rōnis/pōt nou? homo regeneratus
in xp̄o libere cāticū nouuz cordis exercere
vel elicere/mō tali aliquo quales notabim?
fm̄ voces et p̄ voces affectuum. etiā v̄bicāti-
cum oris nullum sequeret. Elīo qn̄ apostoli
ca monitio taz Pauli q̄s Jacobi frustra eēt.
hoc autem fieri semper posse idcirco quibus-
dam nō apparet. quia vel nō sentiunt hm̄oi
affectiones i corde suo carnali. quales dicte
sunt et posse sunt passiones a phis quasi so-
le. et spes. metus. meror. gaudiuz. aut oppo-
sitae voluntati sue passiones. tales ipsi pa-
tiuntur iniuti. Hec est fatemur nō mediocr̄
neq; irata conquesta timor atarū quoq; con-
scientiarum vehemens etagitatio. Lui sub
vnius casus exemplo conabimur responde-
re/aperiendo dicendis infra viam. Celebri-
ter querit et passim a theologicis si dolor cō-
tritionis d̄ peccatis debet esse maximus. et si
minus esse pōt. Notant ip̄i distinctionē vti-
lem et accōmodam valde pro canticordi no-
stri totius intellectu. Est inquit dolor ali-
quis i sola rōne qui libero subiacet arbitrio.
Dolor iste et displicentia vel odium vel dete-
statio sic elicta cum gratia sufficit ad dete-
stationem peccati. supposito q̄ nullus i cor-
pore dolor sequeret. Tamen dicitur dolor
de peccatis et dolor maximus. q̄ de nulla re
altera temporali tanta detestatio elicit debet
a corde rōnis. sicut nullū ē dānnū pene qđ
equiparetur dāmno culpe. Dolor ali⁹ ē quē
ph̄i numerant inter passiones concupisci-
lis sensualis. qui surgit ex ap̄phensione ob-
iecti disconuenientis ipsi sensui corporali. habz
hic insup causari cum moru spirituū et stri-
ctione cordis. Hunc vtiq; dolorē nō oportet
esse maximus i penitente. immo nim⁹ et cul-
pabilis esse poss̄. v̄pote recordis sensualis et
corpis destructiu⁹. Porro nō ē fm̄ hunc
dolorē mensuranda semp bonitas peniten-
tie. Lui⁹ ratio ē stat em̄ duos esse et lepe vide-
mus quorum vnu et complectione natura
li corz strenuuz et virile nec lachrimis ido-
neū. ita ut vel vix yl' n̄ unq; flere possit. Eric

alter cordis feminēi moll' ad oēm miseratio-
nis occasiōe lachrimis latum vel pronum.
Primus elicit detestationē peccati sui intē-
suis in animo. fortius et laudabilius in casu
q̄s aliis. nec apprehendet illū sapientis ver-
bum. Cor duz male habebit in nonissimo.
Iam enim talis peccata detestas propter du-
rum nō duz cor habere sed molle dīced⁹ est
sit tamē vt sepe redundatia doloris cordial
in corpus nisi listat se libere mens ne fluat i
inferiora. sicut i xp̄o fuit sicut poterat Adā.
sicut Maria nullū habens mortū p̄niente
iudiciū rationis imp̄bat vt placebat i cor-
pus. Eliciunt ex hac distinctione magistra
li et autentica vulgata probata receptaq; sa-
lubres et pulcre considerationes. Primo q̄
noīa sensibilis passionū transferunt ratio-
biliter ad affectiones voluntatis significan-
das. Hoc p̄fēctim p̄spicuū ē de dolore de q̄
minus q̄s de plurib; aliis apparet. Et h̄ dif-
fuse deditur Elīo. in suo d̄ emitate diversis
libris et capitulis. maxime dū longā de op̄i-
mone stoycorz et historia agellij teritoriez.
sumpta occasione de passiōib; demonū fm̄
positionē platonicoz. noīatim apulei. q̄ de-
scribēs demones dixit eos esse alia corpe
eterna. animo passibilia. om̄i videlicet gene-
re passionū quales in hominū cordib; expi-
mūr. Et p̄inde nitit saluare sup̄sticōes genti-
lū et sacrificia et carminationes. qm̄ dixit de-
mones talib; allici vel placari. Leterz Elīo.
excludens et haç miserabili dītōe damnationē
demonū p̄uersissimā plus q̄s hominū
hic etiam pessimorū reddit ad rememoratio-
nem duarum sectarū. Una fuit stoycorz q̄
passiones ponebat in sapientem cadere nō
posse. quoniā erat v̄tuolus. v̄tutes autē in
sensibilitates. q̄ sensum phibent passionū.
Secta fuit altera peripateticoz q̄ nō dāna-
bat passiones oēs. nec a v̄tuoso phibebat si
fierēt moderate. Lōcludit tamē Elīo. dispu-
tationē hanc magis ē v̄balē d̄ nomib; pas-
sionum q̄s realem de suis affectib;. Fallebā-
tur autē stoyci. q̄ solū considerabant in homine
rationē. nec aliquid habere debere qđ eēt cō-
mune cum corpe credebāt. Deceptus ē ecō-
tra stultus epicurus. nihil in homine more
saduceorū p̄ter corpus attendēs. et dicens i
corde suo non ē deus. Fides v̄o p̄sonat il-
luminatē rōni Aristo. ponēti in homine ani-
mā rationalē et corpus organicū. hec sunt p̄
ut hic loquēt̄ et caro. Fuerūt apud nos p̄ce-
cipui duo theologi. quoq; vnu magis inse-

De canticordō

LXXIX

curiosphia; Aristo. tradidit nosa passionū non p̄p̄iedici de affectibus spūalib;. Alter plus herens Augustino. tradidit in spū rationali sic inueniri concupisibilē & irascibili voluntarias sīm p̄p̄iam theologorū acceptionē. quē ad modū ī appetitu sensuali sīm p̄b̄m. Et hoc absq; dubitatione putam⁹ ēē vez. q̄uis (vt Aug. tradit) frusta d̄ verbis rbi de re constat necritur cōtrouersia. Neq; em̄ ph̄s ip̄e (quāto mīn⁹ quīnis theologus) negat etiam deo gaudiū ēē delectationē et leticiam. dicit em̄ deu; vna simplicissima & immutabilissima operatione delectari. Plato quoq; dicit deum postq; mundū fabricauit exultasse gaudio. Eti sacris litteris gloria/ tur sapientia delicias suas in filiis hominū. Et q̄lerabit deus in opibus suis. nō quidē affectus sui mutatione sed exterioris opatiōnis innovatione. Eliciē amplius ex pno rata distinctionē tanq; clauenza pro canticor do q̄ nō ex motu cordis carnalis accipi debet virtutū aut vicioz. nec etiā reuelationuz vinculis & certa distinctione. Uere p̄sus enī ciavit sapiēs. Et tuū sicut parturiēs sanctas parit nisi ab alto ī missa fuerit visiratio. Neq; p̄p̄ formidāda ēē vbi dei p̄ os psalmi ſte ſuminatio. Dimiſicos sīm desideria cor dis sui ibunt ī adiuvētōib; suis. Quāq; diu xisse legat̄ deuot⁹ Bern⁹. q̄ ex motu cordis spūſsanceti plentia agnoscebat. Qd̄ q̄lit itellexerit habeat et alijs dicit⁹ suis & regul' euā gelicis q̄ nō in motu passionū corporaliuz sed imitatiōe & custodia diuīorū sermonū ſilium dicunt ēē ponēdū. Consiliū meuz (inq̄ ps.) iuſtificationes tue. Paſſiōes aut̄ cordis carnal habero eo ſuſpectiores quo feruētiores necrōis frenū ſequētes attēderis / quātūcū / q̄ sancte deuote iuſte ſublimes appearant. q̄m lateri talib; aut̄ ſub talib; vt ſepe deminū meridianū. Habitetur cōsequēter q̄ nō ſemp illi ſunt truſſiores q̄ iudicauit deuotiores i ſpūctōib; & lachrimis ad q̄s ſeruſ ſe mineus q̄ p̄nus ēē cātatur ēē deuot⁹. Uez potuerūt iſte veritates cū ſimilib; ſtra expli cari ſoluendo terciā dubitationē ſi ſedam p̄ micus abſoluſcrimus. pro rephētione mur murantium contra tot cantica oris que carnis ēē ponim⁹. & q̄ fieri crebro cū fatigatiōe homis vtriusq; nemo negat. licet alia & alia rōnebīc & ille moueat̄. Eſonat distinctionē d̄ dilectione dei. quā nō oportet ſemp ēē mari mā in ſenſu p̄ intenſionē vel extenſionē. ſed i mēte p̄ appreciationē & p̄ ponderationē. q̄

ciuitate eligitur omnis amor aliis p̄p̄ie etiā vite. deferi q̄z deſi ſubeat̄ offeſa. Patuit ī martyrib; magis q̄z ī carnaliter philocapte. Saluat̄ hec diſtinctio cōsequenter quo pacto ſtant ſimul in eodez / tristitia & leticia. cū moris habeant attritios in corde. illa ſtrigit hec dilatat̄. verum nō in mentali. ſed ſensuali paſſione locum habet. Denuō ad edificationē eccliaſticorū marime monacho rā pauca notem⁹. Ecclia ſiderem⁹ ciuitate gl̄iosam ēē. Priereia reginā illā q̄ aſſuit a decretis dei ī vefitu deaurato circuſata rārierate. eſſe rursus corpus inſigne mysticū. habēs in ſtar corporis naturalis / multa membra que nō eundē actū habet. ſed in ea diſtribuit ſpūſsancetus dona ſua prout vult. tam gratuīra ſolum q̄z gratificantia gratum faciētia. Deniq; cuies hui⁹ ciuitat̄ optet quē libet ambulare vocat̄e qua vocat⁹ ē. hunc ī actua / alterz ī ſteplatinā. nūc ī opat̄e. nūc in ocio ſancto. q̄nq; ī obediētia regulari. ali quādo in quadā ſpūs & corporis libertate. Deſcendit hmoi varietas vſq; ad cāticorum diuerſificatōem ī eccliaſticas ceremonias multiplicem. Itaq; dum apli diſcurrebat oēm terrā ad quēſtione gētiū. Ipsi tñ nō legiūt in hmoi cāticis exteriorib; ſemet exerciſſe. p̄ſertim more iudeorū ī synagogis & templo Salomonis. Et q̄m legalia ceſſaſe docuerunt. ac deinceps magis traducerūt rit⁹ gētiliū p̄ flamines & archiflamines ad eccliaſti cā politiā q̄z p̄ ſacerdotiū Harō. ſub fine tñ altero q̄z gētiles. Porro tpe martyz circuie runt alioq; ī melotis. ī pelliib; caprinis. ī montib; & speluncis & ī cavernis terre. apd quos & quales ſat̄ p̄babile ē vocalia cātica nō fuſſe. Poſt dilatationē ecclie ac reddita pace ſuit nihilomin⁹ multa varietas. Sola pſalmorū accētuatio tenuis fuit apud aliquos. apud alios celebrioz cū arte ſua cant⁹. Fuit apud alios diſcātis. addita ſunt cymbala ī ecclieſis benesonantia que cāpanas dicim⁹. Fuerūt apud alios organa multarū fistulārum ūncris apud aliquos tubis diuſtib;. Poſtremo qd̄ neceſſe ē nūc rāre p̄ ſingulas quales ī canticis eccliaſticas habiteſunt & nūc obſeruant̄ varietates. Reamas ad fructū vel vſu; Dedit Augl. qdā loco ɔfſeſſio nū ſua ſtelligi / nō p̄uā ēē difficultatē circa rēhanc ita vt ī neutrā p̄tē ausus fuerit preci pitare ſentetiā. Iſā cū recordabāt institutio nis ambroſiane de cātis & hymnis / ne p̄p̄l's ī ei⁹ cū ſtodia vigilaſ merore tabeſceret. dūs.

Ec 4

Tractatus secundus

q̄ lachrimas suas meminerat q̄s h̄mōi voci
bus acriter p̄motus habuerat eliquabat ve
ritas in cor eius / et bñ cū illis sibi erat. trahē
bat approbare cantādi talē morē. Sed po
stremo dū sentiens blandimēta dulciorū cā
ticoz cedere sibi i quādā aurū voluptatē/
dixit se malle tunc cantantēnō audire. nam
penaliter inquit me peccare p̄siteor. dū plus
ipse cant̄ q̄ id q̄d cātāf me delectat. ¶ Lon
quisationē habet h̄ vltimū. nō mediocrē/ pri
mo de musicis instrumentis / organis q̄ ni
hil vtiqz loquunt̄ vltra mulcentē armoniaz/
nisi p̄ incertis intelligētia. Sed et de laicis
alijsq̄ nō intelligētib⁹ ea q̄ cātan̄ quasi par
¶ H̄ est difficultas. Deinde supaddit̄ altera p̄n
cipialis dubitatio de multiplicatione cātico
rum / mēris deuotionē suffocatē sepius q̄ re
souēte. maxime cū beatus Gregori⁹ alter et
institutionib⁹ talium canticorū iudicauerit
indignū / si dediti verbo dei studium suū in
istis tempusq̄ darent. queratio vide⁹ ad di
spositos p̄templatōis ocio trahi. ne officiū
quod p̄ deuotōe / xp̄iana pfectōe institutuz
est / p̄tra deuotionē militet. aut pfectōis cul
mē app̄hendere p̄pediat. ¶ Paucā dicamus
pro re tanta. fatemur cīm q̄ plene satisfacere
nō hic sufficimus. Multe sunt cause multi
plicatōis psalmodiarū vocaliū in ecclēsīs
Una ē vite laicoz / laudabilis occupatio / as
sistētūz / solatio / discoloz / morū deuitatō /
cohabitatiū regulatio / penal' satisfactio / car
ceral' mācipatio / dei collaudatio / toti⁹ ecclie
repr̄sentatio / voti p̄pletio / mutua recōpensa
tio / vtilis assuefacio / mētis hūiliatio ¶ Ha
rum autē. xij. causarum / si sunt alie non re
ducibles ad istas / deductionē nō prosequē
tes ad p̄scens iungamus q̄ non semp hō con
stituit quo pfectuius vineret / aut p̄templan
do / aut theologisando / aut aliorū pfectibus
obsequendo. sicut / in politia quosdaz vide
mus seruos. magni tamē ingenij. quosdam
mechanicos / quos ad liberales artes natu
ra genuerat idoneos. et ita de plurib⁹ quib⁹
tradidit regulā aplūs / et ambulet vnuſqzqz
vocatōe qua vocat̄ e. Sit hec vocatio spū
alis / a diuina prouidētia que vtiqz generali
ter / immediae p̄currit i omib⁹. sit hec vo
catio p̄pria deliberaōe. quēadmodum i religi
onib⁹ quoz pfectorib⁹ si murmurauerit/
quid aliud dices q̄ illud ciuile. Vides tibi q̄
taliter elegeris. Et iterū. Patere q̄d sponte
subisti iugū. Grauat plane / nedū desidia in
erē. sed aliquā aia; p̄l' strenuā onus assidue

repetiti seruit̄. Hā verissima prorsus estrō
quā monachus dedit interrogat⁹ / qd cēt in
sua religione difficillimū. an icunia. an vigi
lie. an silentiū? Continuo inquit / p̄tinuati re
peritio cātus. ¶ Amplius / o quia murmur D
iūm palliant aliqui. deus inquit intuetur
cor. / et bona voluntas p̄ facto reputat⁹. et mio
ra p̄ maiora bona recompensari possunt. si
cū p̄ p̄templatūa actiua. Dicamus q̄iam i
obligatis / alia est ratio q̄d delibera ab obli
gatione. et hec est vna causa cur solidior aut
voluntas aut p̄p̄satōio nō sufficit semp. Ho
ui temporib⁹ nostris duos celebres i theolo
gia doctores (ppicet omib⁹ suis de⁹) hi con
serentes cū patribus duarū religionū mibi
similiter notissimis si religionem introirent
Possetis inquiūt onera religionis cōformi
ter ad ceteros fratres exequi⁹ / quib⁹ senō pos
se cum iam fracti essent etate respondentib⁹.
sed posse studeō. docēdo. meditādo. p̄pensa
tionē afferre. Subintulerunt. Et si quoti
die cū Paulo rapet vos deus in terciū celū /
nisi compleueritis instituta religiōis. nobis
quorum magna pars animalis ē nō nisi scā
dalū / et vobis lucib⁹ iū futuros eē nouerit.
tempus intrādi religionē / tempus manēdi.
vulgo dicit. Qui cū lupis est cū ipis vlulet.
¶ Rursus si voluntas p̄ facto reputat⁹ apud
deūz quo ad meritū esse entiale vite eterne. ra
men multiplex in alijs rep̄iū instātia. vt i ac
cidentali p̄mio qualis est aureola que datur
actui excellenti nō solum voluntati. Ut nur
sus i actibus privilegiatis. quales sunt lar
gitiones pro indulgentiis. vt p̄terea sunt ex
ercitia sacramentorū q̄ vim suā habet & rute
opis opati. vt insup sunt opa satisfactoria. q̄
lia sunt solutiones debitorū. aut restitutiōes
ablatoz / vt i p̄posito solutio vocalis seruit̄
quorū omissiones / si nō semp ppter impossibili
tate sint culpabiles ad damnatorū. nō tol
lunt cīm ex sola voluntate satisfactionis
obligationē. qm̄ semp adueniente satisfactio
nis oportunitate. p̄ se v̄l' suos teneant̄. quod
nō esset soluō p̄pis realiter p̄cio. Demū in
penis / p̄mīs ciuilib⁹ / euidēs ē. q̄ voluntas
occidēdi sola v̄l' voluntas alterū dirādi facto
nō equat̄. Et dīce prioribus q̄i ciuili vel ec
clesiastica p̄gregatōe sicurā legū traditōe /
respectus habet ad ea que vt in plurib⁹ ene
niunt. nec p̄uilegia nec p̄dīōes nec vtilitaires
paucorū pluralitati p̄iudicabiles esse debet
¶ Lōfiteamur tamen oportet dispensatiōes
q̄bonaz equitatē apud tales casus p̄ticulae.

De canticordō

LXXIX

res locū tenere. qui si neget p̄tinaci crudelitatem auris insipitētē stoliditate. nō video qd̄ super sit afflictus. nisi recursus ad deū patrem et solatū cum imploratō misericordie sue q̄ convertat corda patr̄ in filios. faciēs cū tēptatiōne puenū. potens ē quippe d̄cus dare partib⁹ intelligi fieri posse p̄ utilitate frat̄ spū ali cum maria rā cantū exortationē seruitū que datur laborantibus in officiis tēpōralibus cum Martha. nisi q̄ aptior est occlus carnis ad ista qz illa. et si nō semp̄ maior necessitas. Tulebit ad extremū (sicut op̄namur) ad consolationē lugentiuſ sub iugo corporalium canticoruſ declaratio cāticordi noui ad quē p̄perat intentio. si attētio non defuerit. qm̄ q̄ s̄bū narrat nō attendēti quā si q̄ ercitat do:miētē de graui somno. Quid autē nequins qd̄ intolerabilius qd̄ lege p̄nibilis qz si nolit offici sui p̄s̄us honestissimi. diu inissimi. saluberrimi doctrinaz q̄s audire. Dedit x̄ nobis ecclesiasticis de re giones gentiū et labores populorū ut cante mus ei. vt in sacris verbū suū scripturis audiamus. beatificās illos qui audiunt s̄būz dei et custodiunt illud. Quō custodiunt: ne sollicitudo seculi et fallacia dīnitiaruſ suffocēt verbū. Nigle verbū: quod insitū et i mā suetudine et patientia suscepituſ potest salua re animas nr̄as. afferens in corde bono et optimo fructū multū cū iubilatione letissima in canticis et verbo solatū. Ecce pegrini sum⁹ i hierusalem celestē. Comitatur nos assidue verbū nō habens amaritudinē nō tedium/ q̄si comes faciūdus in via p̄ vehiculo est. comes alter quis faciūdor s̄bō dei/ cui⁹ verba spūs et vita sunt. Senserāt hoc q̄ dicebant. Hōne cor nr̄m ardens erat in nobis duz lo queret in via et apiret nobis sc̄pturas. Sz tandem nouis homo pauculas decanticor do nouo/nouulas attendat.

Thomus secūdus.

c Anticum nouū aliqd̄ esse et fieri i so lo corde et verbo mentis tradit ana gogia christianis peregrinis. Anna gogiam dicimus sursum ductiones qualē ecclēsia quotidie monet facere p̄cīnes. Sur sum corda. Cur hoc: nisi vt q̄ sursum sunt q̄ rat noster homo nouus de celo celestis duz peregrinamur a dño. Quersationē nouā querentes in celis. vbi cantat cantū nouū; coram sedente in throno qui dicit. ecce noua fa cīo oīa. Hic dudum p̄ Ezechielez pollicebā

tur. dabo vobis cor nouū et spiritū nouum ponā in medio vestri. Quidni tales innova ti spiritū recto / cantū nouū cantent in cor de hōo iuxta suasionem apostoli scribētis ad Eph. Implemini spūsancto loquentes vobis metris in psalmis et hymnis et canci cis spūalibus cantantes et psallētes i cordis bus vīis. Sic agebat Cecilia virgo. semp̄ euāgeliū xpi plane nouū plane vīu dei sem per gerens in pectore. et cantāibus organis soli deo decantabat. Fiat cor meū et corpus meū immaculatū. Canticum tale nouū rō nabiliter appellat canticordū. i. cāticorū cor dis vel cordium. Suum q̄ppe subiectū. suum instrumentū. sua corda q̄ d̄r a corde. su⁹ auditū. sua vōr. suum os. sua modulatio ē intrositus vel in corde mentis vel mente cor dis. quēadmodū vīa ē psaltes nr̄a maria in suo cantico canticoz p̄s̄us nouo. q̄ nouū fecerat dñs sup̄ terrā dū iam mulier circūda bat virum. Elit nempe. Fecit potentia ī bra chio suo. Lerte nouo. certe s̄bō dei Disp̄sit supbos mēre cordis sui. Ecce mēte; cordis. sine referas ad deū disp̄gentē q̄ alio loco d̄r tact⁹ dolore cordis intrinsec⁹. Et alibi loq̄ tur. Inueni vīz fm̄ cor meū. Sine magis libeat ad supbos riungere/quatin⁹ enormi tas p̄funda sui supbie maiori eraggeratiōe damnae. Canticordum nr̄m nouū describit ē vōr numerosa. mēte cordis ad deī glo rīa elicitā libere. quā solus nouit q̄ accipit. Hoc numerū ē mysteriū quale loq̄bat apl̄s abscōditum. Et fm̄ Dionys. solis p̄prium xpianis. hoc ē nomen nouum i calculo can dido scriptū. id ē i corde puro. qd̄ nemo no uit nisi qui accipit. quoniā in expimētali no ticia tacitus spiritualē positū ē. Hinc apl̄s. Quis hoīm sc̄i q̄ sunt homis nisi spūs ho minis qui in ipso ē. Esse vero voces aliq̄s numerosas in corde sola cor dis aure perce pribiles nisi deo et quibus deus voluerit re uelare. Cōmīcī et exemplo moysi. cui forin secus tacenti dicit dñs. Cur clamas ad me. Et in ps. Desideriū paupez et audiuit dñs p̄parationē cordis eoruſ audiuit auris tua. Finis cāticordi noui ponitur esse deī glo rīa. ad differentiā veteris. cui⁹ finis est amor sui vīz ad ḥtemptū dei. Leterum libertas electōis tenet locum forme iuncta matime gratia xpi que mandatū verbi dei nouū; de dilectōe format et implet. Discernit et hac p̄ticula q̄ dicit elicitā libere. cāticordū ab om ni p̄s̄us cātico īnt̄ vel exteri⁹ tm̄ imperato.

Tractatus secundus

Quod Laticordum hmoi fuit excellētissime ilia brā q̄ cecinit. Magnificat anima mea dñm Et exultauit spūs meus i deo salutari meo Preponim⁹ hāc brāz i exēplar pulcerimū t̄ in testimoniū pro dicendis certissimū. ne dicat aliq̄s ista nos fingere de corde nro. Ne p̄terea cogamur interim p̄ equocatione; vel aliter in aliena seu vetera cantica labi. Sed in sola anagogia nouis sermo verset. concinat loquat. His igitur nobis o grā plena Dignare tenos laudare t̄ laudādo disciplinā nouā sed certā t̄ verā apire. Tu inquā ciuius i cor de q̄ sanctus et nouis amor singuliter ardebat spūssanctus in carne v̄gina li mirabilia faciebat. t̄ cor eructabat v̄bz il lud bonum. Magnificat anima mea dñm Nonne tibi videtur et hoc statiz cantico facta fuisse mirabilis illa nouitas i maria rym panistria nostra. que nouitas appellatur ab apostolo. diuisio anime t̄ spūs. quam effice re pōt sol⁹ sermo dei vii⁹ t̄ efficac. t̄ penetra bilior om̄i gladio ancipi. prīgens v̄sq ad diuisionē aie t̄ spūs. cōpagū quoq; t̄ medularū. t̄ discretor cogitationū t̄ intēctionū cordis. Uideat sup hac diuisione autor de spū t̄ aia. quid conformiter ad Richardū de verbo ad verbū tradiderit. quoniam elucidatō p nobis est in grande stupendūq; miraculum nec attestatione nostra sola satis credibile. Pergamus interea cōsiderare quo pacto spūs Marie dictus est neduz canere. sed ad actum saltare. tripudiare t̄ exultare velut et tra sesaltare. solebat parabolicū illud i properiū cauere quod de pueris ludentib; in foro. t̄ p̄s benedictus fruct⁹ v̄tris sui sumpsit p̄tra pfidiam veterum iudeorū. Cecinimus inquit vobis nec saltastis Maria cecinuit in spiritu t̄ saltauit. nimirū carmē illud erat nuptiale qd epithalamū dicimus. Sed q̄rū nuptiaz. vtiq; plurimaz. Hubebat i alvo v̄ginalis v̄tri palacio humanitas cum deitate. caro cū verbo. limus cū deo. Hubebat ecclia quā Iohes vidit tanq; spōsas nouā de celo descendente a deo pararam nouo viro suo christo. Hubebat deiformis Marie spūs deo suo dño et agno qui erat tanq; sponsus procedēs de thalamo suo. ver⁹ sol iusticie ponēs tabernaculū suum in corde Marie. q̄ erat mulier amicta sole deponsata vni viro v̄go casta Iesu r̄po. Figam⁹ p̄cor in hoc spū saltatez exultate spūales ocu los cordis i lumine fidei. Cōsiderem⁹ hunc deiformē spūm tanq; diuīsuz a carne. effulge

at apud nos tanq; angelus vñ⁹ dei sine carne t̄ sanguine. Hihilominus aspiciam⁹ spū p̄pte v̄te tunc vere passu; diuina simul t̄ humana. Haec inuenta sunt nō confusa tamē in ipso hec om̄la. spes. metus. meror. gaudiū nō quidē ppter corpus solū iurta poere sentiā. Hinc metuūt cupiunt gaudēq; do lentq;. Hec auras despiciūt clausē tenebris t̄ carcere ceco. Sed electionē t̄ acceptōne libera voluntatis. Nolo tamen credat aliq; spūm marie nō habuisse modum cognitōnis alioz riatorz. in quibus omnib; cognitō procedit a sensu. sed bac adepta spūs su⁹ libere v̄tēb; al suis affectionib; absq; organo corporeo. de quo paulo post infra dicimus. Habebat insup affectiones varias p̄porionales passiones illis quibus anima sensu corporeo v̄tens afficit nō sine motu carnis aut corporis. aut bonas tamē om̄es habebat moderatas t̄ ordinatas sub monade deo. i armoniā pulcerimā suāq; quā inhabita trix dei sapientia delectab; audire. O si cognouiss; stoycoz disciplina grauis. si iuenis set et fide mulierē hāc fortē exclamasset p̄cepto hic h. O diuina mēs sapientis quale; in homine ponī debere. t̄ cōdim⁹ a qua mētē nō gaudia sed mala gaudia. nō timorē. s; vanū timorē. t̄ ira de spe et dolore remouēdas pre dicamus. alioquin qd a lapide qd alia quis insensibili re differret cōditio sapientis. Tales p̄terea posuerūt raz platonici q; peripateticī celestes intelligentias. quales nos t̄pi ani angelos nomiām⁹ q; impari varietate. Audiamus t̄m i eoz positōe qualecūq; ad nos resonantia vel tenuē veritatis. Adiūciones i p̄mis q̄ celū sit animatiū tanq; aīal aliqd rōnale p̄positū ex materia celi t̄ forma intel lectuali. Cōcedim⁹ t̄m assūtēs ēē celis intelligentias qles appellat apls administratorios spūs. Nam regula ē munis theologie aīz phīa. corporalia p̄ spūalia mīstrani. Concedamus q; verbū dei p̄ amorez p̄mūne spiritalē t̄ vitalē alere oīa quē amorez interpretata fuisse videf phīa. apud Boeciū spūm vel animaz celi t̄ mundi. O felix inquit hoīm genus. si vīos animos amor quo celū regit regat. Et alibi de aīabus loquēs deo. Quas inq̄t lege benigna ad te p̄uersas reduci facis igne re uerti. Ignē qd aliud intelligēs q̄ amorem. Ponebat rursus isti phī p̄sonē sat̄ ad magnū Diony. q̄ i q̄liber intelligentia post p̄mā t̄ vnicaz q̄ deus ē triplex motus spūalis inueniebat. Unus quasi circularis t̄ vniſor

De canticordō

LXXIX

mis circa diuinā mentē ab ipsa ī ipsaz tanqz
ab orīete in orīes. Eli? velut obliqu? d se ad
se ī se tanqz ab occidēte redeat ī occidēs nō
sine multa particuliā quadā irregulariter
reca. Tercius imaginabat motus rect? seu
diametralis creatura a se ī contra se. Lāta
uit ista apud Boecium phia dicēs. O q p/
petua rē. videat ibi. Atuero dicet aliquis.
R cur ī vnde talis tāqz remota digressio? Lō/
sonaterz decore poēm modū. Respiciamus
mariam etiam pro statu vie sublimē habuīs
se ad contemplationē om̄isariā celestī et in
seruō. Et hinc affectiones hauiſſe multi
formes. quaquaversum. sursum. deorsum.
ante retro. dextrosū. sinistrosū. introz/
sum deniqz. Tales ḥo affectiones nōne que
dā voces erant canticordi sui cui? naturā ī
quirimus. et practicā eius sub arte quadam
tradere satagimus. Cur autē plūs exemplō
spūialis cordis marie viatricis. qz angeli. qz
ade p statu innocētē. qz alteri? sanctorū. qz
dēmū ipsius christi placuit hoc facere. quis/
qz hec legerit accipiat paucis. Spūis Ma/
rie viatricis quātūcunqz diuile cōsiderat? ab
aīa ī carne fuit passibl? voces et p̄mēs in se.
nūc amoris ī gaudij. nūc meror? ī odij. nūc
spī. nūc merus. necnō p̄ oīa pie cōpassiōis.
vpote que regina misericordia tūc erat. Lāticor/
dū; igitur habemus ī ea p eam. velut ī erē
plari verissimo. clarissimo. certissimo. Sed
angelos bonos sed sanctos spūis glorifica/
tos. sed Adam ī statu primi? instituto. nul/
lue admodū passibiles dicit. Xps p̄terea nō
necessario sed disp̄satorie. dolorē. timorez/
miserationēs suscepit. Alij deniqz viatores
boni ī veniali discordantia nō secludūtur
Spūis ḥo marie cū nulla dissonātia crimi/
nali vel veniali passa ē affectiones et p̄ditio/
nenature mortalis. proportionabiles pas/
sionibus carnis. Potuerat hec cōsideratō
sufficere p practica canticordi noui. p̄tinus
artradenda et ponēda veluti sunt oculis.
sed antea iūgamus ad p̄missa quod ip̄sis cō/
sonet. nec nos impeditat. Ecce qz spiritū ma/
rie nudū ī solū ī separāti ab aīa ī carne ppo/
suimus inspiciendū dū etiam viueret ī car/
ne mortali. Nūc eadē cōsideratione nō p̄tūr/
bara formemus. immo formatū tribuam?
imo tributū respiciam?. organū vñū p̄statis
simū p̄ quod ī in qd spūis marie canticū suū
nouū nō introrsus clausum teneat sed ad et/
teriora deducat. nec ē opus inquirendo lon/
ge p̄gredi. Lōuertim ī intuitu ad corp? cius

organicū phisicū. quod om̄ino cōtempora/
tū fuit. Et ita p̄sūs elongatū ab om̄i somi/
terebell' dissonātia. qz nec etiā mūma potuit
opationū notula sibi discors eē. Gloriosuz
plane dicētū organū tale ad oēm armo/
niā formabile summe dispositū. Celeste dī/
xerimus illud organum potius qz terrestre.
nō natura sed grātia. Celeste p̄sūs ob quā
dā stabilis mutabilitatis effigiē. ob inerra/
bilē obedientie sue spiritui legem. Lui? viciſ
situdines ī motibz suis nō pl? fuerūt a recto
deuibiles qz orbū celestī giratōes. Po/
stremo videre erāt in organo Marie corpo/
reo. motū pportionatū p̄mo mobili celesti/
motum velut obliquū. cursui planetarū nō
om̄ino dissimile. motum pindere rectū. ad ex/
emplar elementoz granū et leuū. et hec oīa
cū summō ordine. centu. numero et ponde/
re mēsurata fuisse credideris. Accepisti sub/
breuībō. quale fuerit cāticordū spūis marie/
in multis simile spiritibz angelicis. Adiun/
ctū ē de organo corporis sui temperatissimo
et om̄ensuratissimo. ī quo et p qd spūis iste ī
aīa Marie. poterat imperatiue cātica spir/
tui pportionata foris p̄cinere. nō put expe/
rimur in organis distēperatissimis corporoz
nroz. qualia sep̄issimelutit et plantit aplūs
noster. p̄fites nō se posse bonū; qd volebat.
sed tyrannisari sub lege peccati q est cōcupi/
scētia. volebat em nō cōcupiscere. sed pos/
se inquit nō inuenio. qā vanitati subiecta est
omnis creatura nō volēs. ista tamē excepta
quā impleuit toraz. charitas et humilitas ut
locū ī ea nō h̄et vanitas et cupiditas. Lā/
ticordū marie vocibz innumeris musicalibz
resonabat. dū ī corde suo p̄ferebat oēm secū
euangelicā veritatē. dū p̄terea cātabat canti
cū nonū. qd null? alter spūis cātare poterat
aut poterit. Itaqz si tot in cordibz nr̄is spir/
talibz cogitationes et affectiones possim? eli/
ciēdo formare. quos corpora corrupta. quos
pprie iniqtates sup̄gressē caput nostz. gra/
uant. obtundit. obnubilat. mergunt. Lōie
cturet pius et solers anim? quid ī illa sancta
rum sancta spūis sapientie sanct? et multiplex
operabat. quo sapientie spiritū int̄m plena si
cut et ḡa benedictiōegz celesti fuit. q ab vñi
uersali eccl̄ia nō sapiēs. sed antonomatica q
dam appropriatione. sapientia suis cū pco/
nīs eē cantat. ut q est mater pulcre dilectio/
nis et timoris et agnitionis et sancte spei. in q
gratia om̄is vice et veritatis. oīs spes vite et
frutis. quā qui audit non p̄fundetur. quia

Tractatus secundus

vox sua dulc' a dilecto p̄dicit. ¶ Lāticordū marie possumus ad paucas voces reducere p̄ncipales. sub quibz et ad q̄s oēs affectiones seu passiones/ phia theologiaz reducūt, q̄ sunt amor/ seu gaudiū/ timor/ odii seu dolor et q̄nta quasi completa sit compassio. Sc̄i et q̄squis fuerit scribadoctus in regno celorum/ p̄ferre de thesauro suo/ noua hec et vetera. de thesauro. s. theologoz et phoz q̄ sup̄ resunt opuscula qdā sc̄ptra. Nullus aut̄ purus hō quantūcunq̄ scribadoct' tale aliqd̄ sapiētus efficere cognouit. q̄s amica p̄amo rē dilecti filii sui. cui blandies dicit illud de cāticis. Omnia poma noua et vetera dilecte miseruam tibi. Que vere beata. qz cū v̄gina lisponso suo totiens audiuit verbū dei corporeis auribz et humanis custodivit obse quibz. ¶ Lāticū Marie pōt velut sub arte q̄ dā exemplo sensibili ad gāma vñū componi. Lātantū ē a phis expientiā sequētibz q̄ ars q̄ est recta ratio agibiliū/ cōfert plurimū ipsi nature/ sicut ingenīs bñ dispositis a natura. p̄ficit ad eruditōnē et ad illuminatōz ampliorē. Empliūs vo si ars imitatrix nature solet a generalioribz incipere. solet ad certum paruūq̄ ordinē confusa multaq̄ cōponere. solet p̄ exempla sensibiliū ad intelligibiliā vias dare. cur nō remprabim̄us hoc i musica facere spirituali/ quod factū cernimus i carnali. Pro cuius intellectu faciliori tradi dit nobis industria prior̄ vñū gāma. quod p̄ se voces aut̄ notulas figuratz velut ocul' inspiciendū monstrat. ¶ Lāticordū. i. spū ale canticū non ideo prohibet gāma suū habere posse. qz iuxta p̄prietatē in descriptōne canticordi positā/ solus ille nonit q̄ accipit/ videbis forte parum attēdētibz hoc fieri tā irr̄sibile q̄s impossibile. quēadmodū d̄ colo ribz ceco. de sonis surdo naturaliter disciplina nequit tradi. Sed apiam' aures cordis ut q̄ habet aures audiēdi audiat. Et i pm̄s audiat phs a quo sumpta videtur instātia. Voces inquit sunt eaz que i animo sūt passionū note. Ecce loquitur ad musicā consonāter norārū verbo vtens. Audiat p̄terea alter loquēdi composite ab emula Samsonis. Hūc inquit aperuit vir meus cor suuz mihi. Audiat simul Grego. dices. q̄ p̄ sensibilia cognita ducit anim' ad incognita. Ac per hoc qd̄ sc̄it cognita diligere disiat et incognita amare. Collidam' ista pariter. et scintilla veritatē erūper. que scintilla. Ista nimirū/ q̄ passiōes cordis spūal licerū sensibiles/

licet insensibiles. exteri' ap̄ris sicut et cor vti liter p̄nt. ¶ P̄n siquidē agnosc̄i foris/ s̄z nō omnino. s̄l'r ad cor quod afficit et experimēta tue mouet et tangit. hoc em fieri nō q̄rim'. Quid ergo: plane ut cor audiēris ad aliqd̄ se formandū vel eliciendū simile concitetur. Hōne sic omni die/ mater audiēns filiū sic dicentē. O doles. o timo. format in spiritu suo vel doloris vel timoris vel cōpassionis affectū. Et qua sit hoc arte. qua veratiōe nisi q̄ aperuit sibi fili' cor suuz. et latentes int̄notauit passiones. Suppetunt plures alie rationes quibus effici p̄spicuū artem de musica spūali nō esse ficticiam. nō inutilez. nō impossibilē. nō irrisione/ sed venerārōne et gratissima receptione gratissimā dignissimā. Et si non ista forsanq̄ subsc̄ribitur. alia tamen quā subtilior et solertior tradere possit indago. ¶ Lāticordum nouuz seu musi T cū pōt h̄re gāma breuius i notulis seu figuris vellris. q̄s sit gāma manuale Lōferam' musicā sensuale vel oris cū musica cordis et voces vñi' cū vocibz alteri'. Habet h̄ musica oris q̄ p̄t fm̄ frasim. fm̄ thesim. fm̄ proportionabilē insup̄ continuationē cū alijs variare voces suas. Dat potissimū vbi discātant et cantant in choro plurimi simul. Est aut̄ in vocibz oris aut̄ alijs melodibz ipa frasis/ eleuatio vel deppis̄io penes acutuz et grauē accentū. Thesis attendit̄ i p̄ductionē aut̄ breuiatōne notulaz/ syllabaz/ vocū. Lōbination p̄portionalis dicit̄ multoz ad inuicē cārantū et cōtracārantū p̄sonāria. Ecce aut̄ deficit hec tercia cōditio i musica cordis. saltem hic in via et parte danda. Hō em satis ē factibile/ ut conueniat ista duo sub p̄portionali combinatōe latentū affectionū sicut in auditis et visis. Gāma manuale multiplicationē suā potissime necessariā habet in hac causa. Letez quo ad frasim et thesim dicimus utiq̄ que repūnt in affectionibz. Sūt em qualitates i quibz phia ponit etēsionē et cōtractionē q̄ ē thesis. Intentionem quoq̄ et remissionē q̄ ē frasis. Lōcludit̄ hoc ex motu venaz pulsatiū cordis materialē p̄ medicos. Sed in affectōibz spūs vbi tenet eas i se/ c̄sset hec cognitō medicinalē. q̄uis sit in ipsis thesis et frasis. et i qualitatibz non viralibus/ de quibz minus apparet sit etēsio. sit et intensio fm̄ tres dimensiones altitudinis/ latitudinis et profunditatis. ¶ Lāticordi voces poterāt i Maria/ possunt et in nobis/ multis modis agnosc̄i. Lōgnosc̄i ista

De canticordō

LXXIX

vor pmo introitus in corde sonante. q si in cor sonare dubitaner. Esaias te doceat ybi legit. Cor meū ad Moab sonabit. Fit ramen vt nō auertat a se et qdāmodo rapit fiat. Sic igit̄ sermo noster hic de illis qbus loquitur d̄ q uertū ad cor. Nōne q̄so scit cor se amare. se gaudere. se dolere. se p̄pati. et ira dereliq̄. Sic in quā nō p̄ opinionez. nō p̄ solā fidē. s̄ p̄ expimētale noticiā. quālē alterā trāsfundere phas nō habz nisi forsan incitatōe quadā et p̄monitōe p̄ notas v̄ boz v̄ signoz. Lognoscitur rursus huius modi vor (nō ē dubiū) a deo et ab oībo q̄b̄ ip̄e voluerit reuelare. et hoc vel in v̄bo v̄l in pprio genere. v̄l in supnaturali qdā lumine. quēadmodū eredit fieri sepi in beat. tā mutuo loquētib̄ q̄ nostra desideria nō audiunt. Lognoscit amplī hec vor p̄ q̄sdaz opiniones seu p̄iecturas. qñz p̄ autoritatē dicētis de se nobis vel scribētis v̄l innuēt. quādoq̄ p̄ siles in nobis affectōes genitās ab obiectis v̄triusq̄ silib̄ p̄sentatis. Dum incōtinentes duo respiciunt virginē forspul cherrimā. si libidinosa sit in corde cuiuspiam phas est argumētari q̄ sit aut esse possit in altero. nō aliter de duob̄ v̄tuosis et p̄ op̄ositiū. vnde pueriū sumptū ē. Insaniēs in vna passiōe. de omnib̄ ceteris ita purat. Hinc sapiens: intellige que sunt primi tui et tēp̄o. Postremo p̄ anim⁹ ex his passiōnib⁹ quas circa vicia sensit aliquā. quas insup circa primos quotidiana colligit et p̄ entia valet excludere variās esse voces illas quas dei cultorib⁹ audit attribui. vt est illō. Quā magna multitudo dulcedis tue dñe quā abscondisti timētib⁹ te. Et illō. Nihil dulcius q̄ respicere i mādatis altissimi. Et illud christi. Venite ad me dēs. Et sequit. Et inuenietis requie animab⁹ vestris. Iungū em̄ meū suauie est et on⁹ meū lene. Dicta deniq̄ doctorz ad anagogicos excessus exercitatorz qbus nō credere desipe est. et quos imitari nolle. stulticia et insipietia cordis si et dum pater celest⁹ tracerit ad christū. Nā ista est ppria musica et sciētia christianorū.

De canticordū maric fuit fm om̄ne artē musicē suauissime doctissimeq̄ modulatum. Sane si sp̄usctūs replens apl̄os docuit eos om̄ne veritatē. si coz̄ corda afflata sc̄to spiritu. voces diuersas intonat. fantur dei magnalia. Si rursus maria fm Damas. a nullo vincit illustriū. Si amplī fm Dio-nyſu traditōez. let diuitatis ē vt oīis inferi-

orū pfectio sit eminentī in superiorib⁹. cū maria fuerit p̄ grām sublimata nedū sup mulieres et hoīes. sed sup oēs angeloz chordoz. quis ab ea musicale i summō noticiā negauerit. Nolum⁹ idcirco suadere deuotis qui bus loq̄mūr vt se tradāt musicalib⁹ artib⁹ seculi cognoscēdis. Curiositas enī culpabilis hec esset in multis. s̄ si obuenerit cognitio v̄l et studio inuētūs. vel aliū de facilie sine detrimēto exercitū sanctioris nō abūci aē donū dei. sed et opib⁹ gētiliū et egyptioz ditati seruāt et illis deo et ad laude suam/ omnia/gliam̄s cōuertāt. ¶ Canticordū marie fuit aptatū fm om̄ne rēp⁹: nūc saltare nūc plāgere. Saltare sicut in epithalamio salomōis. plāgere sicut in trenis hieremie. Se patus enī fuit marie sp̄us ab omni cātīcōe carnalis amor⁹ quē cātīcōz v̄ba sonat. Et hoc in laqueū pedib⁹ insipietū. in foveā et in viscū cū carne et sanguine cū fantasij⁹ se-ruū viri et femie. si tamē blādimentis carniū nuptiaz corsuū dederit his cātīcōz. Ita q̄ sicut apud dēū nō est masculū aut femina sic nec in canticis istis et epithalamio spirali nuptiali. Et tamē nihil aliud vident̄ so nare q̄s dilectū et dilectā. sp̄osum et sp̄osaz. amicū et amicā. sp̄pletus et oscula. q̄ qualit̄ inueniri possint absq̄s seruūz discretōe. mix valde s̄ tamē v̄ez nec ab animali sp̄hesib⁹ le. qui non sapit q̄ dei sunt marie v̄o spiritu cūcta hec facilia. ¶ Porro de luctu testimo niū habemus sancti senis. Tuā inq̄t ipius animā p̄trāsib⁹ gladius. Et hoc p̄ lamentū cū multis tēporib⁹. Maria cecinerit flendo cū flente iesu. sic gaudebat cū gaudēte. Pre cipue tamē hoc insōnuit tēp̄ passiōis bñdi et filij sui dū cum clamore valido et lachry mis orās exauditus est p̄ sua reverētia. Hi bilomin⁹ fuit eo tūc tā in filio q̄s in m̄re cū cantico p̄fundissime lamētātōis /canticoz altissime exultatōnis. Uez hec et alia q̄ se in gerunt loq̄nti d̄ maria /trāsgressionē afferūt et suspēsam tenet expectatiōem lectoris. qui gāma nouū cātīcōdi noui tradēdū forent et ex nr̄a pm̄issiōe. ¶ Altiero pausēm⁹ ite rū ne cōtinuatio fiat in cātāndo mīnus ac cepta. sedēam⁹ cū v̄traq̄ maria ad pedes ie su. nūc in domo nūc in cruce loquent̄ nūc exultantis sp̄u. nūc plorātis sub vmbra illi us. Sub vmbra illi⁹ quē desiderabā (loqui tur aīa sancta anima marie) sedi. Et fructus ei⁹ fructus honoris et honestatis cū folijs verborū suauissimis gutturi meo. Bucturi

¶

Tractatus secundus

plane tali de quali psalmista annuntiat. Exultatōes dī in gutture eoz. Quas exultati ones appellam̄ iurenō cāticordū. Sup quo/post theorīa prarim dare conabimur ut pateat et legat̄ i digitis. ac in manu descri bat̄. cooptante ḥbo dei qd̄ se inclinans olim digito scribebat in terra. qui pridē legis notas scrips̄erat in tabulis.

Thomus tertius

x

g

Amma cāticordi q̄squis desiderat vel audire v̄l cognoscere debet exuere veterē hoicem et nouuz induere q̄tinus in christo puerūmo et stult̄ fiat. **T**alis erat nāq̄ maria. tales nos petr̄ vult esse ifantes. sc̄z rōnabiles sine dolo. recolens dictū a xpo. Amen dico vobis nisi cōuersi fueritis et efficiam̄ sicut paruuli nō intrabit̄ regnū celoz. **I**rrisus est a Seneca senex elemētarius. Putrescat iḡq̄ ad elemēta musice spūalis admittend̄ est. et memierit qm̄ opoz̄ addiscentē crede re. vt sit v̄e d̄scipul̄. **T**alis erat Johis se nectus ut aq̄lerenouata cū nihil pene alio loq̄et̄. q̄ amoris noui vocē nouā. Filij dili gite alterut̄ sp̄ ingeminās. Quid mirū si di lectus d̄ dilecto. si custos dilectissime et ami ce p̄ amore xp̄i q̄ nemo maiorē habuit cha ritatē fecit d̄ dilectōe iuge ḥbū. **T**alis rur sum Arseni dū post senatoriā et aulicā di gnitātē post multas in seculo lras/dū cōsu luisset patrē heremicolā sine lris. suis mirā tibus qd̄ tantus vir litteris grec̄ et latinis eruditus cū idiota sermonē p̄tratissz/ suspi rabundus ait. In v̄itate dico vobis q̄ nec dū ad alphabetū hui sernis attigi. Fuerat enī sermo su nō de sciētia quā didicerat so lam sed de charitate q̄ edificat. quā ideo ne sciebat. q̄ nō trāsierat i affectū cordis. Cre diderat tamen humil more discipuli pueri tot expientijs castissimoꝝ affectuum et senti mentoꝝ eruditio. q̄ fecerat opatōez in aquis multis tumultuātrū fluctuātrūq̄ tempta tionū i mari cor dis. vbi viderat opa dñi et mirabilia eius in pfundo. ascēdens nūc in celos. nūc descēdens i abyssos. Crede mihi q̄ tale nauigauit mare enarravit picula et mi rabilia ei. Non illi q̄ se totos in ipo naufragos mergūt. nec vnc̄s emergūt. quia velnō conant̄ v̄l conati. p̄tr̄ resor̄ben̄. Obediue rat itez se nec ille Salomōis filiū ḥbo d̄ cātis et hymnis spūalib̄. ligā ea i cor de tuo sugiter. et circūda gutturi tuo. q̄tin̄ videlic̄

illa saperet et caneret gradiēdo stādo sedēda q̄. **G**āma nouū nō idō spernat homo nō uis in christo. si senserit se grādiinsculuz fa cium in ipo. Hō eger affirmo tali monitu q̄squis v̄e grādis fact̄ est i christo. Qui et emplo marie q̄ maior eo humilior q̄ hūilio ri xpo. ptimior similior et intimior. Sed ita loqm̄ur apud eos q̄z etaltatū est cor et elati sunt oculi ambulates i magnis et mirabi libo sup se. Ideo nec lactare iā dignāf vbe ra doctrine pie. Quidni maneāt sicut abla crati sup m̄res sua cordē arido sicutestā. Po terit apud tales aspectu primo/reūc̄ simpli cias ruditas breuiras gāma nr̄i. Lausabū tur ipm̄ supuacū esse. quoniā absq̄ eo cāti cias ipi spūalib̄ ac mysticis habēde se iudi cib̄ fuerint instituti. vt qd̄ ergo afferunt no na hec q̄dem aurib̄ inq̄unt nr̄is. q̄ nec pa tres nr̄i dignati sunt attingere. Hūc terci⁹ et celo cecidit Latho q̄ sup senes q̄ sup om̄es docētes se itellexit. Et tuero ista nibū mouēt simplices aios. sciētes sp̄m̄sc̄m̄ spirare vbi vult. qn̄ vult. et quō vult. Alioq̄ nō dicere apud Danielē. Per trāsibūt plimi et multi plez erit scientia. Prohiben̄ p̄mo q̄ offerūt. sed nō in foro rex venaliuz clamoso. nō i cē cis fedisq̄ libidinū. p̄stibulis. nō i agro bo um cū fratre seniore q̄ deforis symphonīa et choz domi nō nouerat. Hō deniq̄ puer so corde qd̄ est abominabile dissimile nec inueniet bonū nec vllā sciāz retinebit. Addit et illud. Accētū in vitro. q̄ cantat carmia cor di pessimo. pc̄ul tale pc̄ul. **G**āma mysticū. v̄ nō meli formare possim̄. q̄ ad exēplar do mini nr̄i iesu christi crucifixi vt dicat puer i christo. Croit pardieu gallis. **H**oc pla ne est signaculū qd̄ maria posuit sup cor su um in meditatōib̄ et super brachii in ope tōib̄. Que gloriaf in cātis dices. Fascicu lus mirthe dilect̄ me mihi iter vbera mea cōmorabit̄. Fascicul̄ v̄tq̄ paruul̄ hūlis et pauc̄ quale q̄rim̄ esse gāma nost̄. **R**ec edant vetera de ore vestro dicebat illa cuī cor exultabat in dño. vetus anna mater no ua. q̄ deus sciētiaꝝ dñs est. et ipi p̄pan̄ co giratōnes. Holite ḡ multiplicare loq̄ subli mia gloriantes nisi forsan in dño. **B**ih̄ absit gloriari cantat Paul̄ renouar̄ d̄ auo vetere nisi in cruce dñi nostri iesu christi. q̄ quē mihi mūdus crucifixus est et ego mū go. Luī iter hec ḥba sunt. Hō enī iudica ui me scire aliquid inter vos nisi iesu xp̄m̄ et hunc crucifixum. qui et buccinabat oīb̄.

de cetero nemo mihi molestus sit. Ego enī stigmata ihū in corpe meo porto. ¶ Huius quoq; coapostol⁹ Pet⁹. christo ait passo in carne et vos eadē cogitatiōe armamini. Nam crux lignū salutare est qđ ad p̄mā dignitatiē renouauit oia. Sic pollic⁹ fuerat christ⁹ dicens iudeis. Ego si exaltatus fuero a terra oia trahā ad meipm. In qua tu benignissime et innocētissime iesu pp̄disti vbi fuit extēsum tui corporis organū. instar tympani. vbi cecinisti vba salutis n̄c. vbi quinq; plagis capitalib⁹ q̄si totidē notulis vel caracterib⁹ te isigniūsti. et p̄p̄n sanguinis minio rubcasti. vbi tu p̄scina pbatica salutaris q̄ngs porticus vulnēz habēs. de distihaurire aquas i gaudio de fontib⁹ saluatoris. p̄cipue tibi p̄sentē tec⁹ videnti tibi p̄cīnēti o beata beataz. tu digitulos illic̄ cō plodebas q̄s semp ad bellū spūs docuerat bñdictus d⁹. Qui mīrhā stillabāt pbatis simā q̄ apphēderet fusum pro tunica viri sui et filii iesu quē cibauerat quē p̄rectaue rat. cui⁹ lachrymas siccauerat et nūc describebāt sibi cū sensib⁹ alijs q̄ngs voces inenarrabiles canticordi q̄les inq̄rimus. ¶ Hāma mysticū phas nobis ē ad q̄n̄s notulas seu voces v̄ litterulas pūcta v̄l characteres figurare. Sic lic⁹ hō noster vetus / cerebro nob aduersus. nibilominus loq̄bat d̄ ipo mysticus sermo pphete. Tu v̄o vnaūmis dux me⁹ et notus meus. q̄ simul mecū dulces capiebas cibos. i domo dñi ambulauimus cū cōsensu. Tūc recolēs dissidiū p̄ de mones ingestū quersus ad illos im̄p̄catur venire mortē sup illos. ¶ Et h̄ p̄dicto tūc tā telatitudis mysterio h̄ vñū trahim⁹ ad rē p̄sentē q̄ ver⁹ hō duc ē noster. q̄ necesse est fm p̄m quēcūq; intelligētē fātasmata speculari et a sensib⁹ cognitōez accipe. Lōsentaneū est iḡt vt gāma noui hois p̄sonet ad gāma veteris. et si nō sit i oīb⁹ p̄sus idem. ¶ Hoc autē gāma. qđ manuale pueris instiuit̄ set vocib⁹ diffinit̄. lic⁹ fm frasim et thesim multimoderepetit̄. q̄ sunt. vt. re. mi. fa. sol. la. Teneam⁹ pindē fm p̄hicā disciplinam q̄ oēs veteris hois voces seu notule passionū reducunt̄ ad q̄tuor notas a poetā. cui cōsonat apud Boetii phia. Tu q̄s si vis lumine claro etē. Deniq; p̄plecti illas ecclia mater n̄a dum canit̄ in psa. Lōfusa sunt hecoia spes metus meror gaudium. Ecce q̄tuor voces exp̄ssas. q̄s enumerādo dedit ecclia q̄ntā alia intelligi. dū cōfusas

esse notat. quasi videlic̄ vna sit et omnib⁹ aut multis cōposita resultāq; sicut et q̄tuor elementis simplicib⁹ mixta fuit. hāc certe p̄passiōē noīam⁹ a cō qđ ē simul. et passio quasi simul passio. Hāc aliter possim⁹ non minare miseratōem seu misericordiā. cui⁹ te m̄rem et reginā p̄ obē terraz p̄fitec ecclia O maria Hāma. 1. mysticū p̄ elegia diuīa cantat̄ amoz castor̄ sub dupli metro complecti. A sic amor gaudēs. spes et p̄p̄sio iota. O timet. v̄q; dolēs odit. et ista notes. ¶ Bñdictus d⁹ factus p̄ nobis vbu⁹ abbreviatu⁹ q̄ nobis hoc breue vbu⁹ p̄ ml̄tā cōquisitōez suggestere dignat̄ ē / qđ emulat signū than. cor fixum quoq; tēsum q̄s in ipo iesum christū rep̄sentat qđ simul ad puerile gāma veteris hois se p̄format. qđ pro inde p̄hīcīs disciplinis cū theologīcīs anagogīs resonāter est accōmodū p̄ qđ ad extreñū qđlibet canticū. sit psalm⁹. sit hymnus sit in sono tube. sit in cithara. sit in psalterio. sit in tympano et choris. sit i cordis et organo. Deniq; quomodolibet oīs spirit⁹ laudet dñm poterit annotari. ¶ Pape dicet alijs nūmī ēndis est hec pmissio. Gran dis plane sed simplici corde recepta / fidelis est et vera p̄picio illo q̄ dicit. Dilata os tuū et implebo illō. Qualiter ip̄leuerat psalmi stam q̄ dicebat ex sentētia. Immisit i os meum canticū nouū / carmē deo n̄ro. Conuertam⁹ ocl̄os etiā carnis ad signū qđ erat ea uite deus in natōib⁹. cui⁹ typū tenuit enēus serpēs eraltat̄ i deserto. Ecce istic̄ ē longitudo latitudo sublimitas et p̄fundū. Ecce quattuor extremitates inspicim⁹ et in sublimi sursum rōnabilitē collocam⁹ p̄mā brāz que gaudiū et amore significat. quoniā verit̄ ad celos vbi nihil qđ nō sit gaudiū exercet. Gloriosa inquit psalmista dicta sunt d̄ te ciuitas dei. Sicut letatū oīm habitatō est in te. Ac p̄inde resonatū ab a vocali p̄ma gaudio vel amore nost̄z gāma tanq; a digniori sumit initiu. Letez collocam⁹ in extrema p̄funditate deorsum v. vocalē que designat dolorē et odiū. Hāc p̄fundū inferni qđ alid sonat. vbi dolor et flet⁹ et stridor dentū. odiū quoq; p̄tinare dei strōz strāz q̄s omniū. Ponimus subinde in tono sub brachio dextro et vocalē que deputat̄ speci significāde seu desiderio. Nam et illi sperauit beatus latro. et sperās audiuit. Hodie mecū eris in padiso. Dehinc trāseentes ad tonū suē brachiū sinistrū cōfigim⁹ o. voca

Tractatus secundus

lem que timore infirmat. Quid enim terribilis
us quod vor a sinistris sonatura. Discedite a
me maledicti in igne eternum. Sic habemus
quatuor orbis extrema que sunt orientis A.
occidens U. septentrionis E. meridiis O. tan
quam in vulgari rota fortune. sicut hec revolutio
Regno. a. regnabo. c. regnau. o. sum sine
gno. v. Amplius in X lira que circa tempus na
tivitatis christi lira latinis addita est apte
sime vocales quoniam situa sunt rati in quoque
zodaico sit. Attero respicientes in actorum et
summatorum salutis nostrae iustum confitum in
medio. quid aliud quod videbimus quam I
vocalis norat. a qua nomen Iesu incipit.
Hinc est nostra redemptio amor et desiderium.
Hinc de me ait psalmista et misericordia mea
Hinc appellabat Ignacius amorem suum
crucifixum. Hunc Andreas moriturus vide
bat in spiritu atque de crucis supplicio gesti
ebat. Videlicet hunc Franciscus quasi seraph ala
tum quoniam stigmatibus seu signis acceptus est
ab eo sensibili libro carnis. Hunc inspiciebat
pissima mater misericordie. nonne poterat
uti ibis in Esaiam positis. Ut et meus ad
Moab quasi cythara sonabit. Moab interpon
atur ex patre. quoniama a patre et filia geni
tus est. Hic licet puer et ex damnato coe
tu fuerit. mihi psalti tamquam ut per metaphoram si
gnificet iustum. qui ex patre deo ut filius eius
et maria acceptus est non virili semine sed my
stico spiramic. Adhuc venter marie beatifi
cat a muliere de turba. Tunc sicut cythara
neruis tortis extensis et siccatis aptata sona
uit ad te benedictum fructum vestris sui. In cu
m cordem tunc indissonanter hec oia spes me
tus meritorum gaudiu. Non dubium quoniam pariter
passio que ab vetero egressa est secum. Ecce
quod instar moysi et bezeleel fabricantum fedes
arcam fecimus gamma nostram. Nam exemplar quod vi
dimus in monte. qui est monte ex lapide abscondito
sine manib[us] tradidit daniel ex creuisse et im
pleuisse terram. Et hic est noster iesus chri
stus. lapis quem reprobauerunt edificantes fa
ctus est in caput anguli. lapis quod digitu dauid
goliath pstrauerunt. Loquitemus deinceps
ad gamma manuale spuiale nostrum. et attenda
m quod sex notule nominantur quoniam vocales si
sonates detraveris. quesi ordinantur et ponantur
bis. a. lira. sc. in fa et la. Liqscit autem frequenter
fa in mi. p. b. molle. Et est ordo talis. v. e. i.
a. o. a. f. et. l. a. la. Denique quantum ex veteribus
phas est concordare. catus est sensualiter traditur

phas quinq[ue] vocales. immo et quod dicantur
quae contrapunctum dicuntur neumata denique
sic insinuabantur quae sunt consonantie tenor et fi
nales. Sic ordinavit primus hymni metrum
de Johanne baptista quod dicit. Ut queant la
tis resonare mira famuli solue labia. Et
bescat hic nostri sapientes et prudentes in oculis
suis. quod nihil oculum nisi sublimne vult
inspicere. quando ipse sumimi prophete carmine
sua digresserunt per literas alphabeti non sine
mysterio. ut treni Hieremie. ut Salomon
de muliere forti. in mysterio sacre legis aue
virginis gloriose. ut psalmi. p[ro]terea Beati imacula
ti per octonabia currunt. ut alter iste psalmus. Ad
te domine lenauit anima mea et cetera. Quid ultra? Ut
debet sile in ecclastico hymno. A soli ortus
cardine. Et Hostis herodes impie. Ut lo
luit p[ro]terea dominus n[ost]rus iesus christus magnus ali
quod in seminario Lazarus designare quoniam vehementer
etaggerans dicit. Amico yobis: nec
vnum iota. Ecce iota neutri generis sicut d[icitur] gamma
ma ponimur quod apud grecos est littera quarta.
apud nos. g. nec vnum aper trahit a legendo
nec omnia fiat. Porro non minoris est portio
ris quod se iesus alpha et omnis dignitas est nominare
Porro est inde fortassis abbas Joachim
ut ex seminario id est alphabeticus intellectus
colligeretur p[ro]teriorum futurorum temporum.
Loquuntur hec oia ne peccari irrideat gamma
noscitur in cuius ordinatione sequitur videtur non
voluntaria tantummodo sed naturaliter. que men
tiri nescit imposito dices. a. e. i. o. v. ubi
sub typo psalterij sonus inchortatur sursum cor
da et perdit velut in deorsum. quod sentit unus
quisque quod solerter aspirat et norauerit. quem
admodum pores grammatici pressus oculati et
cordati viri sapuerunt. Est autem gaudium
v[er]o amor sicut a. in quadam latitudine cordis
deinde sicut. e. spes contractio est. Dehinc
mollior est sicut. i. compassio. O. p[ro]terea signi
ficans metum. et vel dolor vel odio vel labia
v[er]o pueri. Ac p[ro]inde gravitatem ipsius
cur p[ro]mis sublimitatem damus vel acutie. Pos
semus adaptatores alias sumere vel ex quatuor
elementis et eorum qualitatibus primis. vel
ex dispositione celestium planetarum. vel et cibi
natone seu configuratione complectionis humanae
et humoribus ipsum corpus per nervos et artes
agitantibus. sed ad pensum sufficiat adaptaciones
primis. si descriptiōnem addiderimus manualiter. sed gamma (propter de clarissima
ma promptissima dici mos est) supra digiti
possumus. Scimus in manu quoniam

De canticordo

LXXX

digitos esse: certū monstra q̄dam habuerit.
Dividunt aliquā tres cōtra duos. de dō dicit Esaias q̄ appendit tribi digitis molem terre de christo q̄ misit digitū in auriclas surdi et audiuit. q̄ p̄terea dicit thome. In fer digitū tuū huc lat⁹ ostēdens. vt cert⁹ fieri p̄ digitū. Legim⁹ q̄q̄ digitos apō Da nielē scribentes i pariete. Mane thetel phares. Describēs quoq̄ sapientēs stultū dicit. q̄ digito loquitur. Non culpās q̄r digito loqui tur. s̄z q̄ discole puerēs loquīt. illō sc̄z fm̄ Esaiam qd̄ nō p̄dest. ¶ Hominan̄ ad extre mū bi q̄nq̄ digitū. Poller Index Medicus Medic⁹ Auricularis. ¶ Cur aut̄ hec om̄ia nisi p̄ collatōe rationali vocaliū q̄ p̄ponunt gāma nost̄z. q̄tin⁹ in digitis possit tā ocul⁹ se pdere q̄s aurib⁹ loq̄ et cōplo monachoz nūtib⁹ loq̄ntiū (v̄l alioz i gāma cātatiū) Poller tāq̄ polleūtor et dignior habet. a. gaudi um. Indet mōstrās nō iā habita sed p̄tia et certa habz. e. spem. Collocaſ in medio lō giori brevis. i. miseratoe p̄duct⁹. Nōne p̄terea timor. o. medie⁹ est q̄ peccatū expellit Demū dolor. v. dāf auriculari. quia sola re ratio dat intellectū auditui. et aures q̄s cul pa claudit aperit. He sunt quinq̄ lāpades mystice lucētes in manib⁹ v̄giniū prudētiū A ad illuminatōem sensuū quinq̄ suoꝝ. ¶ Hā ma nost̄z nō idcirco iudicādū supuacuū/ quia nō p̄stat sua cognitōe cōfestim cantoz exercendorz facultatē. Notat̄ hec consi deratio p̄pter illos q̄ fortassis auditui p̄mo suspicabūt hoc fieri debere si dicēda sit ars tal efficiat aut utilis. quos arguit alie que libet artes. ipa in p̄mis grāmatica quā non p̄tere totā gnoscim⁹ si suū tenuerim⁹ me unōiter alphabetū. Sic de musicali gam ma manuali. Sic de p̄ceptis rhetoricis q̄ lidieit rhetor p̄cipu⁹ abſq̄ v̄su et exercitio et vinacitate ingenij nequaq̄ sufficere. p̄def se tamē ad certiorē fideliorēq̄ noticiā q̄nū sine alphabetō. sine gāma manuali. sine rhe torica arte multi loquūt. cantēt. porēt aptis simis. Sic in p̄posito recipiat̄ gāma nouū/ sine quo tot brati tot illitterati cecinerunt in cordibus suis dñō. ¶ At uero quia p̄missuz est p̄siderat̄ p̄cedentī / posse gāma nostrū ad oīa cantica mystica. illa etiam que p̄ instrumenta se demōstrent. Et hec p̄s tracta tū speciale depositulat. Dicem⁹ ad p̄sens qn̄ tu satis esse p̄ declaratōe p̄missiōis opina mur. Lōcurrūt siqdem in musica sensibili sive fiat cātu sive pulsū sive flatu/ agēs. pas

sum. mediū. sonus. obiectū. Sicut i psalte rō est ille q̄ ludit tanq̄ agens. et ipm vas si ue in strumētū psalterij. est mediū. s. aer rep cussus. est ip̄e sonus q̄ est qualitas sensibil⁹ ab auditū. p̄p̄e perceptibilis. ē obiectū l̄ra. s. seu psalm⁹ q̄ cantat̄ sive sensus ei⁹. ¶ Con stat autē q̄ gāma manuale nō agit p̄ suā co gnitōem aliqd̄ istoz. quia nec causat ipsuz q̄ agit. nec passum in qd̄ agit. nec mediū p̄ quod agit. nec sonū quē efficit. s̄z est tām mo do quoddā exemplū exterius quod aspici ens ip̄e q̄ agit. formar in aio suo v̄l i corde speciē seu modū cantādi. Inde est q̄ p̄t ali quis habere talē formā seu speciē in animo qui nullū formabit canticū. v̄l quia n̄ vult. vel quia nō p̄t ppter defectū in strumētī v̄l mediū. Ars ista nihilomin⁹ manualis non dicit inutilis. quoniā docet numerz p̄odus et mensurā quib⁹ est formād̄ sonus v̄tredat̄ armonic⁹. ¶ Discrevit v̄traq̄ qui dicit Exerce studiū q̄nūs p̄ceperis arte. Quali se exercitio p̄babile est mariā occupasse nu triēdo pueꝝ iesum. vocaliter etiā p̄cinendo instar angeloz canētiū. Blia in altissimis deo. Et hoc vel ad pueri releuatōez māma bilis dormituri. vel ad deuotiōem simul et solatōz tpe p̄egrinatōis sue. psallēdo nūc Magnificat. tuc Benedict⁹. vel Hunedi mittis. v̄l alia cantica syon. cū psalmis q̄s de filio suo nouerat p̄phetice p̄positos au diente crebro cū religiosa pietate spōso suo virginali Joseph. vbi et pueniebat angeli cōiuncti psallentib⁹ in medio iūnicularū tympanistriaz. Et ibi puer iesus beniamin adolescentiū in mentis excessu. Quas h̄ loco poetaꝝ musas p̄tuleris v̄bo sapiētic/qd̄ est fons vite. nō equi volūctis pede p̄dūctus in p̄naso mōte. sed emanās a throno dei cristallo similis a mōtib⁹ eternis. quem fontē ambiūt p̄ musis nouē ordies angelo rū. q̄ nō cessant vna voce laudare. benedice re. glorificare v̄uentē in secula. nō palladē fabulosam. sed sapientiā dei verā. Utē p̄ gamus ad reliqua. ¶ Hāma mysticū pl⁹ cō fert in cāticordo seu cāticordis spiritualib⁹ q̄s manuale gāma in cāticō sensibili oris v̄l in strumenti musicalis. Hoc est p̄fecto no rāndū valde mysteriū qd̄ elicit ex p̄missis i assignatōe distinctōis cāticordi a cantico oris. quoniā primū liber⁹ est elicitiue. nō se cundū. Lōcurrūt in primo volūtas homis p̄ agente simul et patiēte et medio nil aliđ ē q̄s liber⁹ velle suū. Potest igī dū vult et qn̄ ff. 5

Tractatus secundus

do vult psallere in se iuxta exēplar quod in
spererit in gāma nostro nūc pēinēdo pē. a
gaudiū. p. e. spem. nūc per. i. p̄assionē. aut
si voluerit fiat in se. o. timor. vel. v. dolor. g/
uis. Puto quisquis hoc sapiēter nec mīn/
humiliter attēderit cognoscet fructuosuz es
se gāma nost̄. Fructuosuz dicerim⁹ vt no
uella corda in christo dū aduenierit tempus
amantiū. iuxta parabolā Ezechielis. dum
euaserint in etatem illā in qua sic sint liber/
tatis. p libito volūtaris vt amēt et cantent.
Sciānt paulatim cōponere cātica amato/
ria castissimi cor dis. vt addiscant hymnis
iā cōpositis suos affectus cōsonare. quem
admodū nouerat beata illa ania marie fre/
qūntādo dulcia cātica canticoz q̄ dicuntur
dragma vel dragmata v̄l dragmatica. vbi
sc̄ sit amantiū mutua. nō exp̄ssis noīb⁹ p/
prijs allocutio. Inchoāte dilecta z dilecto
respōdēte. Itaq̄ vor oris vor iocūda vor
dcora qñ laudi ḡanora pura ē vor cordū.

L Gāma mysticū potest ad p̄sonātias mu/
sicales : que vulgariter appellant̄ tercia. q̄n/
ta. octava defūire. similiter et ad tonos seu
neumata. Posset h̄ intuitu p̄mo videri cō/
trariū pdictis de distinctōe canticoz dia cā/
tico oris. quoniā fit intrōsus canticordū.
nec p̄cipiat cū eo alien⁹. nec cōsequens ip/
si cōsonant p̄ diatesseron aut diapēte aut di/
apason. Quoniā insup aduersari videt il/
lud philosophicū. q̄ impossibile est inelle/
ctū simul plura intelligere. Similit̄ igitur
nec canere seu notularē deniq̄ nō appa/
ret ars tradita de tonis affectionū quēad/
modū de vocalib⁹ neumis inueni⁹. Diffi/
cilia ista nec v̄stata fatemur. sed non nihil
nos speram⁹ eē dicturos. Legit̄ br̄us Ig/
naciū vir tot⁹ ignci cordis z philocaptus
in christū. voces angelicas audisse sup̄ mō/
tem vñ q̄ p̄missis antiphonis cōseq̄nter
intonabāt hymnos. quēadmodū dedurit
ad eccliam suā celebrādā. Si voluerit igi/
tur aliq̄s cātare i corde suo. exemplo anne/
z apostoli: et p̄limorū cur nō poterit sibi
cōponere neumata iuxta variā psalmoz et
affectū qualitatē. Hoc aut̄ vocabulū neu/
ma/cur ad signandū spiritū sanctuz tractū
est nō satis inuenio nisi q̄ spiri⁹ dñi conti/
net omnia. et scientiā habz vocis. quod p/
spicu⁹ fuit in aplis. Significat autē neu/
ma cōbinatōe vocū vel notularē ordina/
tam. Porro sicut adolescētuli disciplinan/
tur p̄mitus vt notulas et voces cātici oris

sciānt noīare. digitis iuncturisq̄ iñ gere. sci/
ant postmodū dum nūc vno nūc alio mo/
do cantādo cōbinare. Deinde lram nouū
applicant. tandem generatur in cis ars cātā/
di sine numeratōe cuiuslibet notule. Impe/
dirent enim. que si pfecta est dicēte philoso/
pho nō dliberat. Non aliter q̄nto fuerit ali/
quis in meditando v̄tates salubres habi/
lior. in canēdis affectōib⁹ ordinatis agilioz.
tanto fit (ceteris parib⁹) ad canticordū p̄m/
ptior. adeo q̄ vocales q̄nq̄s poterit in q̄libz
verbo reptas ad meditatōem reducere cuz
affectu. Sed quia nō omnīū est hec exer/
citatio poterit saltē ynuſq̄s dum sense/
rit euagationē sine mētis extra lram vel sen/
sum ei⁹ redire p̄tinus ad cor. z dicere velue/
p̄ interiectōez z suspiriū v̄l gemitū. O pro/
timore. U. p dolore. I. p miseratōe. E pro/
spe. A p̄spūali leticia repanda in se. Dice/
mus hic vñū p̄ vagis et p̄fugis in cantib⁹
ecclie. quod piū valde nec obliuīōi traden/
dum ingrate. Hec siq̄dem q̄stūlibet oberra/
uerit in cogitatiōib⁹ etiā criminalib⁹ si redi/
ens hoc mō ad cor ingemuerit dicēs. Pe/
nitet me. Reddit̄ cōtinuo virtus efficac et
vinau suo cātico nedū interiori sed vocali.
q̄uis ex priori fuerit origine culpabile. Ni/
bil enī phibet diuersoz eundē actū exterio/
rez naturalit fieri. nūc bonū nūc malū mo/
raliter. Hinc Ambrosius monet i hymno.
Flāmescat igne charitas accēdat ardor. p/
rimus. quoniā si charitas assit. nō erit iam
velut es sonans aut cymbalum tinniens.
Gāma mysticū phas est m̄uplicare fm. D/
frasim. h̄ est elevatio nē et depp̄sionē sub dī/
ctis quinq̄ vocalib⁹. et ampli⁹ q̄ multipli/
cetur gāma vetus sub sex notis v̄l vocibus.
Exemplū fuit in spiritib⁹ christi z marie. q̄
voces affectū elevauerūt v̄sq̄ ad clamorē
altissimū. et ad humiliationē inattingibile
deducerūt. Sic de beatis spiritib⁹ dicit p/
sa. Mirant̄ hic elevatio. et deficit̄ hic om/
nimoda depp̄sio. Nō est igit̄ necessaria m̄/
uplicatio frasis q̄nq̄ vocaliū in gāma nō
Qd si quis multiplicatōem figurari vellet
poterit hoc vel p̄ additōem punctoz in sur/
sum. vel depp̄sionē in deorsum. aut certe per
lineas quinq̄ vel sex istud ostēdere vel in li/
bris v̄l musicis instrumentis exemplum.
Gāma nouum multiplicat̄ fm thesim. p/
ductōem sc̄ et breuiationē p̄ pausas insup/
z diapsalmata. Ratio silis est ad p̄cedentē
significationē quā vocales recipiēt. fm. q̄l

anteriora fiet pūctuatio plus aut minus
Hoc aut̄ facere nō est omniū sed cōtēplati
uor̄ et meditatiuor̄. q̄ p̄ cōsuetudine exerci
tatis sensus habet. Uer̄ attendēdū ē illō
phi. Fabricādo fabri sim⁹. Ita de cātico.
Spectaculū istud ḡtissimum cernere erat
apud dēū et marie spiritū. Quāta putas i
tercissione vocis cordis / quantis cū int̄ual
lis nūc celeriorib⁹ nūc tardiorib⁹ cātat dile
cta de dilecto. Dilectus inq̄t m⁹ mihi. Q
quod dedit intelligi vocez frangēs rep̄mēs
et secū multa voluntans prius̄ subiungere
Et ego illi. ¶ Hāma mysticū cāticordi reci
pit cōsonantias intelligibiles a spū cantā
te in ordine ad exteriora cātica v̄l cordis vel
oris vel opis. Teneam⁹ in p̄mis certū de
maria / q̄ canticū libez mentis derivabat p̄
imperium in organū cordis carnis. Proba
bile est insup̄ imo certū ex euāgelio q̄ ceci
nit cātico oris dū sonas iubilatōni eliza
beth et sue voci clamore et magne. Ita que
credidisti. Latauit os ut canceret secū. Ma
gnificat aia mea dñz. Quid si addiderim⁹
cōsonantia pueri iesu / si ioseph yginal' spō
si. imo melodias spūs angelici / q̄liter p̄ces
sum ē marie magdalene / qualiter Ignacio.
qualiter Vincentio. et ita d̄ p̄limis audire
Quib⁹ pbabile est illō euenisse sonādo si
bi. In aspectu ageloz psallā tibi. Audi qd̄
agnes de agno suo philocapta gliat. Eul⁹
inq̄t organa mihi modulatib⁹ vocib⁹ can
tant. Honerib⁹ p̄suasum est mariā dū fuit
prima morti / cigneū aliqd̄ suauissimū in
sua resolutōe cātasse. Sic de xp̄o dicit p̄s.
Ascēdit deus in iubilatōe. et dñs i voce tu
be. Fallor si nō addere phas habem⁹ ad cō
sonantia marie carmina oīm celestiz terre
striū et ifernoz. Qualiter eccl̄ia hymnizat
dices. Aurora lucis rutilat. celū laudib⁹ in
tonat. mūdus exultas iubilat. gemēs infer
nus v̄lulat. Qd̄ si mirabilit̄ aliqd̄ posse stri
dores inferni. fletus v̄lulat⁹ et ve / p̄cinere
celo et sanctis ei⁹ Attēdat q̄ pacto fit ut le
te iustus cū viderit vindictā. Quo pacto
rursus p̄ homo etiā viator repare videlicz
carmen q̄ntūcūqs dissonū p̄us p̄ obstrepe
tem malā voluntate / dū tradit se ad penitē
tem affectū. vt q̄ p̄us erat sub tenore dānā
tis iusticie / nūc fiat sub molli catu / p̄patien
tis et indulgenti misericordie. Expecter tamē
quisq̄s est hmōi lamentatōes et ve canēdas
sibi esse. quoniā mādauit dñs in nocte cul
pe v̄l pene cāticū ei⁹. Dissonat venialia pl̄i

ma / sed ip̄m carmen nō obr̄pūt. Resarti
unt potius assiduis suspirijs ingemiscēdo
nūc p. v. nūc p. o. nūc p. i. sperando deniq̄s
vel gaudendo p. e. a. Atuero nō op̄ est hic
et nūc carmia veteris homis veniūdati sub
p̄cō vocē habētis obtusam et rauca v̄l pe
ne nullā recordari. q̄uis mutua compatō
ne nīm canticordū cū gāma suo suau⁹ ap
pareret. q̄uis p̄terea redderet credibil⁹ aia
li homini q̄cqd̄ spūalis affirmat de cātico
pp̄ris suisq̄s iocūditatib⁹ v̄tuosis. vt si fi
eret cōpatio philocapti fatui / cū casto phi
locapto in celesti amore. eb̄i carnaliē cum
eb̄io sobrie spūalz / zelantis seu zelotip̄i pra
uiter a zelo bono fm̄ sciam. Et ita de silib⁹
¶ Siebat obiectio sup̄ius q̄ mens nō p̄t in E
telligere nec etiūdē cantare simul plura. sed
apud phos cōquisitio remaneat. Certū no
bis est aiam marie et multo ampli⁹ christi/
btōs quoq̄s spūs tā in verbo q̄s in p̄pō ge
nere / tot simul intueri / tot simul obiect⁹ affi
ci q̄ nō est numer⁹. Uidit Benedic⁹ qua
si sub vno solis radio mūdū collectū. Col
ligit Anzelm⁹ et gaudiq̄z refletiōib⁹ gau
diū in quolibz infinitū q̄ nō capesed ita
redicif. Uidet ocul⁹ athomos innumerā
biles radiatē sole. et partē totā hemisperi⁹
circūgiratē facillima cernit. Porro qd̄ au
ris in iocūdo murmurari. qd̄ in tremo
rib⁹ cordaz v̄l cymbaloz infinitis valeat
p̄cipe cognoscimus. Siqd̄em son⁹ om̄is
minutias fm̄ p̄portōem haber infinitas. si
cut et om̄e cōtinuū in semp̄ diuisibilia seca
bile p̄stat esse. Et ampli⁹ in tonis sensibilibus
videre est sup̄ vnu tempus posse fieri vbu
la seu floretos v̄l flosculos p̄ minutias no
tularz / quādoq̄s q̄ttuor / quādoq̄s ser. Sūc
q̄ p̄cipiatōem ad octo deducit. iuxta vo
cis molliciē ductibile. Quāto facultas tal
amplior esse in canticordō mentis cēsenda
est. Exemplificem⁹ in. a. gaudio. et i. v. do
lore. et singulū hor̄ ad denariū facili dedu
ctōe flectamus. et ita de alijs trib⁹ fiet p̄spī
ciū. Ecce gaudeo p̄mo q̄ sancte gaudeo.
Secūdo quia nō male gaudeo. Tercō q̄z
sancte sp̄ro. Quarto quia non male sp̄ro.
Quinto q̄z bene misereor. Sexto q̄z n̄ ma
le misereor. Septimo iter̄ gaudeo q̄z sc̄tē
timeo. Octauo q̄z nō male timeo. Nonno q̄z
ritedoleo. vt i penitēcia. Decimo q̄z nō ma
le dolleo. vt i secl̄i tristicia. ¶ Rursus idē api
am⁹ i. v. dolore q̄si viceversa. Ecce doleo. p̄
mo q̄ male dolleo. sc̄do q̄z nō bū dolco. ter
ff 4.

Tractatus secundus

cio quia male timeo. q̄to q̄ nō bñ timeo.
q̄to q̄ male miseroz. sexto q̄ nō bñ mise
reor. septimo q̄ nō bñ spero. octavo q̄ ma
le spero v̄ i vanis. nono q̄ male gaudeo si
cū q̄ exultat̄ i rebo pessimis. Decimo q̄ n̄
sancte gaudeo de diuinis. ¶ Possem⁹ sfor
miter ad hāc m̄l̄titudinē ostendere q̄ n̄ est
psalm⁹. nō v̄sus psalmi. nō v̄bū. nō deniq̄
sillaba ad quā et fm̄ quā n̄ possint z̄one.
ad vocalē suā sit. a. sit. e. sit. i. sit. o. sit. v. vo
ces sp̄iales quilibet et quotlibz deprome
re. Sic maria i suo magnificat p̄ oēz vocē
musicalē/agili voce cōcurrit. sic in alpha
beto. sic in Pater noster. sic in Ave ma
ria. sic in Credo fuit. ea viuēte z̄positū. sic
in Benedict⁹. sic in H̄c dimittis. Quid
conor p̄ singula cū q̄ libz hymno dicā am
plius in quolibet v̄bo suo. p̄ oēm vocale p
se vel p̄ximis p̄cinerē phas habebat. ¶ Ir
rideat nūc aliq̄ si p̄t si audeat gāma my
sticū. imo v̄o n̄ iā irrideat. n̄ reh̄iat. n̄
cōspuat. q̄ si sapiēs est ip̄e audiēs sapiēti
or erit. si insip̄ies poterit ad sapiētiā venire
salutarē parit laudis. et si vacet vt rideat.
si q̄escat vt audiat. si oret vt sapiat. si mera
tur p̄ orōem. tādē agnoscere q̄d psalm⁹ iste
sonet. Etūs popul⁹ q̄ sc̄ti iubilatōez. ¶ Hā
ma mysticū p̄ expo ni v̄l̄ ampliari p̄ nomi
na q̄nq̄ passionū q̄si totidē vocū. licet in cō
notatiōe v̄ba seu v̄bula deficiant. Et p̄mo
species oīs tr̄pantie et fortitudis q̄ sunt in
p̄cupiscibili et irascibili mediāt inter passi
ones v̄triusq; viciōsas. H̄z discurrat̄ p̄
singulas voces. ¶ Ecce reducunt ad. a. dele
ctatio q̄si q̄dam delectatō. quoniā vt lac se
infundit dū meditatio p̄mit. affectio fugit
Leticia quasi laticia. quia dilatat. volup
tas q̄si volubilitas. nūc hac nūc illac circa
rem dilectā app̄henſam. Iocūditas q̄ p̄
uocat ad iocū q̄ facil̄ est neclaborat. Hilar
itas q̄ se foris facieten⁹ explicat maxime
p̄ oculos in honore leto. Alacritas q̄ est vi
gor v̄tēdi se et suis officijs expedite. Lique
factio que se p̄pr̄us terminis nō z̄tinet pl̄
q̄ aer aut aq. sed labit̄ in rem amatā. Defe
ctio q̄ nō subsistit i sua v̄tute conatu v̄l̄ ope
ratio sed cadit in rem dilectā sic liq̄factio.
Ebrieras q̄ nō videf esse sui cōpos p̄ amo
ris magnitudine. Satietas m̄ q̄ nō exclu
dit desideriū sed fastidiū vt ibi fruunt nec
fastidiū q̄ frui magis sitiū. Fruitio q̄ est
inhesiue in re amata p̄p̄ se cū q̄ete. Trans
formatio nō p̄ substantiā sed assūlatiōem q̄
litatiā in amore viuo. exultaō. tripudiū.
iubilatio. plausus. saltatio. ḡrazactio. vor
laudis. ¶ Reducunt ad. e. sp̄em q̄ nō acci
p̄t̄ hic. put̄ est virt⁹ theologica: sed genera
liter p̄ desiderio boni futuri. tendētia. expe
ctatio. elurias. sit̄. ardor. audacia bona. ira
bona. iebus bon⁹. anhelatio. emulatio bo
na. suspiriū. cupiscētia. ¶ Reducunt ad. i.
passionem miseratio. misericordia. pietas.
mitis. māsuētudo. benignitas. libalitas.
munificētia. elemosyna. id ē affect⁹ miserā
di. cā i sp̄ualib⁹ q̄s in corporib⁹ incōmodis
¶ Reducunt ad. o. timorē fuga. deipatō bo
na. segnities bona. stupor bon⁹. admiratio
erubescētia bona. v̄cundia bona. horror.
agonia. trepidatō. formido. abomiatō pec
cati. nausea voluptatis male. fastidiū bo
nū. ted iū bonū vite hui⁹. timor reverētia
q̄ est q̄dam resilitio in p̄pham p̄uicat̄ ex cō
sideratiōe sup̄ioris maiestatis. aut est resili
tio formidabil̄ ad p̄priū adiutorē cū p̄side
ratōe vigent̄ necessitat̄. ¶ Reducunt ad
v. tristitia. cōtritio. dolor. odiū bonū. dete
statio. inuidia bona. cruciat⁹. torso. plāct⁹
seu plāgor. lamentū. rigit⁹. gemitus. v̄lula
tus. lāguor. ¶ Possem⁹ oēs has q̄nq̄ reso.
nātias i aspectu crucis notare. et in. x. l̄ta.
In christo quoq̄ q̄ fuit i mysterio redēp⁹
q̄nq̄ sicutis. Sed et in matre ei⁹ fm̄ enāge
li tenorē et notulas. ¶ Uis audire cāticor
dum marie in. a. Magnificat aīa mea do
minū. Uis in. e. Ecce ancilla dñi fiat mi
hi fm̄ v̄bū tuū. Uis in. i. Uinū nō habēt
Uis in. o. Turbata ē in voce angeli. et ti
muit illo ire. Quis nēpe. Joseph sp̄osus n̄
dubiū q̄n sponsa maria timoris p̄sors fuit
Uis in. v. Ecce pater tu⁹ et ego dolētes q̄
rebam⁹ te. Uis rursus in. i. simul oīa con
sonātē. Erige cordis aures ad voces spiri
tus sui. dū p̄prium filiū. dum dilectū oris
sui viscerū quoq̄ suoꝝ et votoꝝ / consensit
crucifigi. p̄ redemptōenři. dans nob illis
vtiq̄ cū gaudio et exultatōe. que sumimam
sup̄abāt carnis angustiā. Alioq̄ q̄liq̄ im
plessit qđ dicit̄. Hilarē datorē diligit̄ de.
Desideriū rursus qđ habuerat cū filio nos
p̄ crucē redimi dū implebat. Nōne q̄so de
lectabat. Nunqđ nō p̄terea crediderim⁹ ea
p̄gratulasse saluti latrōis cū audivit a filio
Hodie meū eris in padiso. Lū orant in
sup̄ filius p̄ p̄seq̄ntibus. Pater dimitte il
q̄ nesciūt quid faciūt. ¶ Uiderer sup̄flus
si christi cāticū p̄ bas quiꝝ voces p̄cipue

De canticis et solatio

LXXX

p molle cantu misericordie quo nū hoībo ac
ceptabilē esse debet velle int̄imare. ¶ Ehi
laresce ad hec et spera tu q̄ perieras miserā
de homo. Quid vlera negare tibi mater mi
sericordie poterit si p̄p̄riu p̄filiu p̄sensit
offerri tante miserie. Quid cōcedet beatifica
ta in celis que talia dabant in terris afflita?
Perdidit miseriā nūq̄d et misericordiā. p̄di
dit passionē sed nunq̄d p̄passiōe. Perdi
dit p̄fecto p̄passiōne affluitam s̄z retinet
p̄passiōem electiā atq̄ succursuā. ¶ Red
dam ei vicissitudinē. q̄liter hoc inq̄es fi
er. Ap̄temus ei iungiter voces cātico: di no
stri p̄ba cantico: di sui vni verbo enāge
li. Lōcordemus pariter voci p̄silā vocez
voluntatis nře. quodcūq̄s dixerit vob in
q̄s facite. Sed h̄ q̄d cūq̄s facere scis oīno n̄
posse nos o beata nisi dicens filiū tuū dede
rit vocisue vocē v̄tutis. In cuiū p̄bo latā
res opatōis rhetē t simul opē ferente p̄ple
amus iūsum nū. q̄d cūq̄s dixerit vob faci
te. ¶ te. Atuero pausandū est tandem aliquid. ver
boz nřo finis dandus est. Nec ignoram
futuros esse nōnullos q̄b aptior videbit
q̄dam simplicitas vni v̄l paucorū affectu
um p̄ sua exercitatiōe. quēadmodū simpli
cibō rusticān pl̄ placet aliquid tympanu
gallicē tabour omerudon. t fistula repetē
assidue idē. quoniā aures ad subtilez armo
nias nō habent idoneas. Habem⁹ in col
larōib⁹ patr̄ de reductōe oīm affectuū ad
hec verba. De⁹ in adiutoriū meū intende
dñe ad adiuuandū me festina. Eādīmus
nup̄ monocordū sup̄ orōnem dñi cam. sub
vna amoris corda. Dehinc psalteriū deca
cordū sup̄ vna tātimodo fm̄ vna p̄side
ratioē antisup̄ tribi fm̄ alterā aut̄ deniq̄s
sup̄ decē p̄formiter ad legis decem verba.
Alijs p̄o delectabili⁹ est alternis v̄tū na
tura p̄ sua mutabilitate in mutatiōe dilecte
tur. ¶ Demū gāma nostrz sub q̄nq̄s verbis
q̄ volebat apl̄s loq̄ sensu suo poterit oībus
accōmodū fieri rudib⁹ et peritis. multūlo
lis et pauca q̄rentib⁹ sint pueri sint senes.
sint puelle vel v̄gines. maxime q̄ diuīs mā
cipan̄ psalmodijs. pl̄ enī valer hoc loco
pia denotio q̄s eruditio lrata. pl̄ penitens
affectus q̄s vestigans intellect⁹. put̄ i opu
sculis et industriis de theologia mystica i
uenerimus anno tassel. Tantummodo discat
discipul⁹ christianus reducere se ad se vt
precurrat p̄or i domū suā t illi ludat. cō
ceptus suas agat. Non in delictis ait sa

piens. nec in verbo sup̄o q̄d p̄sus aduer
sum est v̄bo dei. ¶ Sup̄sunt ad ext̄imum
mlta sup̄ auditu melodiosissimo verbo dī
que nost̄z gāma nouū ornaret. vt q̄s audi
tor. q̄s cantor. q̄s exauditor idone⁹ vbi de
omni genere musicorū in psalmis memoria
tor. catu. pulsu. flatu. mēte. spiritu. pratis
addēda est ad gamma nost̄z. De canticis in
sup̄ exultatōis et lamentatōis pmariās q̄
les sunt in dialectica et rhetorica loci ad tri
plicē inuestigatōem historicā videlicet phi
losophicā et theologicā latius optet cātico: oīm
originē naturāq̄s venari. Elegia deniq̄s ca
sta versib⁹ imparib⁹ castos catabit amore⁹.
Sed tanta sunt ad p̄sens dicta satis. con
cordante nostro p̄cētore q̄ ait. Beati q̄ au
diūt v̄bū dei et custodiūt illō. In cuiū fidu
cia v̄bi vacans p̄ vacantib⁹ cātico: di ver
bum feci.

Terciū opusculum

Olumen aliud colligit i se tho
mos tres pl̄ fm̄ modos tra
dictōis varios q̄ pro diversi
tate materie. ¶ Primus thom⁹
conciliat et sequi facit facet am
elegiā cantatricē amorū dominē theologie
quasi lyricum et odarū carmen. ¶ Secundus thom⁹
alter secūdus habet canones
seu regula samphorismos v̄l maximas aut
theoreumata de canticis per notulas q̄nq̄
ginta. ¶ Tercius thom⁹ alter tercius ver
bū solatū multiplex in se dirigit per parti
culas quīguaginta. Et ita iuncti simul hi
duo thomi centilogiū cōstituūt.

Larmen super reco

gitatiōne mortis.

c Erne q̄s es. quid agis / mores dīc
duc cor in alea.
Lor cruce p̄pugāt spes timor ardor amās
Lātica saltū lamentū plāctūq̄s frequenta
Jungito iocundū psalteriū cythare
Lōcine sic olor tua dū mors imiet / o mors
Mōr tua morte lesu. sis mihi porta poli
Tpus adest aia q̄ sp̄sā cubile beatū
Sp̄sī consendas federe ppetuo
Ergo cātet hymē mēs / os / cor / lingua vi
Plānde sali corā / te inbil⁹ rapiat (gorq̄s
Tēm et tua fle / tua sit spes v̄nica christi
Passio / sit meritum gratia sola tuum

ff 8